

.....
**Fòrum de Pedagogia
sobre les Arts
i les Tècniques
de l'Espectacle**

**Per una nova pedagogia
de les arts escèniques**

.....
3-7/2/2014

Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona

.....
**Foro de Pedagogía sobre las Artes
y las Técnicas del Espectáculo**

Por una nueva pedagogía de las artes escénicas

.....
**Forum on Performing Arts Pedagogy
and Related Technology**

Towards a new performance pedagogy

.....
**Forum de Pédagogie des Arts
et des Techniques du Spectacle**

Pour une nouvelle pédagogie des arts scéniques

**Diputació
Barcelona**

Institut del Teatre

.....
Index
Índice
Index
Index

P. 4

.....
**Fòrum de Pedagogia
sobre les Arts
i les Tècniques
de l'Espectacle**

**Per una nova pedagogia
de les arts escèniques**

.....
Informació pràctica p. 60

P. 18

.....
**Foro de Pedagogía
sobre las Artes
y las Técnicas
del Espectáculo**

**Por una nueva pedagogía
de las artes escénicas**

.....
Información práctica p. 60

P. 32

.....

Forum on Performing Arts Pedagogy and Related Technology

**Towards a new performance
pedagogy**

.....

Practical info p. 60

P. 46

.....

Forum de Pédagogie des Arts et des Techniques du Spectacle

**Pour une nouvelle pédagogie
des arts scéniques**

.....

Informations pratiques p. 60

Fòrum de Pedagogia sobre les Arts i les Tècniques de l'Espectacle

L'Institut del Teatre

L'any 2013 ha fet cent anys de la fundació de l'Institut del Teatre. La institució es va crear gràcies a la determinació d'Adrià Gual (1892-1943) –director d'escena, escenògraf, artista plàstic i pedagog– i al suport de les autoritats polítiques de la Diputació de Barcelona d'aleshores, que l'any 1914 va esdevenir un nucli central de la Mancomunitat de Catalunya. Aquests homes van fer possible que el 16 de gener de l'any 1913 s'iniciés una aventura de modernització artística, cultural i institucional que ha tingut un segle de continuïtat.

Al llarg d'aquests cent anys, l'Institut del Teatre ha viscut situacions molt diverses, sempre relacionades amb les dificultats de la nostra història. Durant la Segona República va estar dirigit per Joan Alavedra. En acabar la Guerra Civil, i durant un període de 30 anys, en va ser director Guillermo Díaz-Plaja. D'una manera o d'una altra, l'Institut sempre ha estat present a la vida escènica catalana formant actors, ballarins i escenògrafs, i més endavant directors i dramaturgs, o bé acumulant un patrimoni documental i museístic, i una biblioteca de les arts escèniques que avui és una de les més importants d'Europa, amb quatre-cents mil títols i prop d'un milió de documents.

A partir de 1970 -i sota la direcció d'Hermann Bonnín, després continuada per Josep Montanyès i més endavant per Jordi Coca, Pau Monterde i, actualment, per Jordi Font-, l'Institut ha esdevingut definitivament un dels eixos vertebradors de la vida teatral catalana.

L'Institut del Teatre mai no va ser concebut únicament com una escola, sinó com un dels eixos institucionals del país en matèria d'arts dramàtiques. Per tant, l'Institut del Teatre ha estat capdavanter d'un model en què conviuen diverses disciplines de les arts escèniques i en què la teoria i la pràctica també es donen la mà.

Actualment l'Institut del Teatre està integrat per:

- 4 centres d'ensenyament:
Escola Superior d'Art Dramàtic (ESAD),
Conservatori Superior de Dansa (CSD),
Escola d'Ensenyament Secundari
i Artístic / Conservatori Professional
de Dansa (EESA-CPD) i Escola Superior
de Tècniques de les Arts
de l'Espectacle (ESTAE)
- El Centre de Documentació i Museu
de les Arts Escèniques (MAE)
- 2 centres territorials: un al Vallès
Occidental (Terrassa) i l'altre a Osona
(Vic)

www.institutdelteatre.cat

La innovació pedagògica de les arts i les tècniques de l'espectacle, una comesa permanent

Jordi Font, director general de l'Institut del Teatre

L'autèntic mestre sempre aprèn: la complexitat i la diversitat humanes que afronta cada dia cada dia l'esperonen sense treva a excel·lir, a donar respostes cada cop més ajustades a les necessitats i els problemes d'aprenentatge dels seus deixebles, a innovar en les seves metodologies, inventant noves maneres de fer i nous recursos a manejar, incorporant allò que han inventat altres mestres. Cada canvi en la sensibilitat col·lectiva, cada innovació artística, cada avenç tecnològic, obren nous horitzons, introdueixen noves variables creatives que reclamen noves respostes pedagògiques. El veritable mestre no para d'actualitzar el seu coneixement artístic i pedagògic, no para d'aprendre.

És vital que les escoles artístiques sàpiguen crear les condicions per a aquesta actualització i innovació pedagògica permanents, de manera que el professorat no resti atrapat dins dels límits de partida, sinó que sigui permeable i receptiu, proactiu i innovador, que estigui al corrent dels avenços que s'estan produint arreu del món en la seva matèria, que se senti capaç d'incorporar-los, de participar-hi, de fer-hi les seves aportacions. En aquest sentit, cal remarcar que la manera òptima de fer-ho no serà mai en un moment aïllat en el calendari, per exemple, quan cal concretar un nou pla d'estudis, amb totes les seves implicacions acadèmiques, econòmiques i laborals. Un moment així sempre serà el més conraindicat, perquè hi faran presència tota mena de mòbils, legítims però aliens a l'art i a la pedagogia, cosa que pot fer inútil qualsevol esforç.

Cal que la reflexió pedagògica i la interacció amb altres experiències de referència siguin permanents, sense mediatitzacions circumstancials que les limitin o hi posin entrebancs. És a dir, cal que vagin decantant, de manera progressiva, les conclusions, les iniciatives de formació permanent i les proves pilot; amb la participació d'homòlegs d'arreu, de creadors aliens a la docència, de graduats i alumnes. Així, arribat el moment d'actualitzar el pla d'estudis, la feina important ja estarà feta, i les posicions estaran fixades amb prou fonament i de la manera més compartida possible.

El Fòrum de Pedagogia sobre les Arts i les Tècniques de l'Espectacle vol promoure un procés de reflexió i d'elaboració pedagògica permanent, informada i objectiva, connectada amb totes les bones pràctiques de què tinguem notícia en cada camp. Amb aquesta finalitat, ens proposem que el Fòrum culmini amb la creació d'un Observatori de Pedagogia sobre les Arts i les Tècniques de l'Espectacle, capaç d'impulsar aquesta tasca de manera participada, rigorosa i fecunda.

El Fòrum de Pedagogia, doncs, no és cap congrés representatiu, sinó una àgora oberta d'homes i de dones relacionats amb la pedagogia de les arts i les tècniques de l'espectacle. Un àmbit de trobada i d'intercanvi, de reflexió i de posada en comú. I també el punt de partida d'una nova etapa en el procés d'actualització, debat i elaboració pedagògica de l'Institut del Teatre.

Hi hem convidat alguns dels pedagogs, creadors i gestors de l'àmbit escènic europeu que les escoles de l'Institut del Teatre han prioritzat. Els nostres paràmetres són els de l'Espai Europeu d'Educació Superior i és en aquest àmbit, doncs, on hi ha les referències que ens poden ser d'una utilitat més immediata.

Encara que es tracta d'un Fòrum d'utilitat principalment d'àmbit local, en vista de l'interès que adquiriria el projecte, hem convidat a participar-hi també les direccions dels principals centres aliats de l'Institut del Teatre dins de l'Espai Iberoamericà.

Agraïm la participació de tothom, esperem aprendre moltes coses i estem segurs que l'Observatori de Pedagogia sobre les Arts i les Tècniques de l'Espectacle esdevindrà un instrument decisiu en el futur proper de l'Institut del Teatre i de totes les escoles amigues que hi vulguin participar.

El Fòrum es proposa també donar una primera embranzida a aquest procés, tractant de determinar l'estat actual de la pedagogia escènica en totes les especialitzacions que l'Institut del Teatre inclou:

En el camp del TEATRE

- Interpretació
- Direcció-dramatúrgia
- Escenografia

En el camp de la DANSA

- Dansa clàssica
- Dansa contemporània
- Dansa espanyola
- Ensenyament integrat de dansa i de secundària
- Itinerari integrat amb l'IEA Oriol Martorell
- Coreografia-tècniques d'Interpretació
- Pedagogia de la dansa

En el camp de les TÈCNiques DE L'ESPECTACLE

- Luminotècnia
- Sonologia
- Maquinària escènica
- Direcció tècnica d'espectacles

En el camp dels ESTUDIS DE PERFECCIONAMENT

- Jove Companyia de Dansa "IT-Dansa"
- Jove Companyia de Teatre "ITNC"

En el camp del POSTGRAU i del DOCTORAT

- Arts escèniques aplicades a l'educació
- Arts escèniques aplicades a l'acció comunitària
- Arts escèniques aplicades a les terapèutiques
- Estudis teatrals
- Noves dramatúrgies i gran format

En el camp de la RECERCA i la INNOVACIÓ

Estructura i calendari

El Fòrum s'estructura en tres àmbits diferents (pedagogia, recerca – *Scanner* i actuacions) i en tres àrees (teatre, dansa i tècniques de l'espectacle)

Àmbit pedagogia

Per una nova pedagogia de les arts escèniques

3, 4 i 5 de febrer

en sessions de matí i tarda

Conferència general

A càrrec d'una destacada personalitat del món de l'escena

Sessions de treball per àrees: teatre, dansa i tècnics

Amb diversos ponents, un moderador i una fila zero per tal d'obrir el debat sobre els diversos temes plantejats

Àmbit de recerca – *Scanner*

Els nous perfils professionals de la performativitat

6 i 7 de febrer

en sessions de matí i tarda

Conferència general

A càrrec d'una destacada personalitat del món de l'escena

Sessions de treball i recerca

Amb diversos ponents, un moderador i una fila zero per tal d'obrir el debat sobre els diversos temes plantejats

Taules de treball

Actuacions

Actuacions del professorat i l'alumnat de l'IT

3, 4, 5 i 6 de febrer

en sessions de vespre i nit

Entrada lliure

Capacitat limitada

Han intervingut en l'organització d'aquest Fòrum

Catherine Allard, Raimon Àvila, Carles Batlle, Txiki Berraondo, Jordi Coca, Guillermina Coll, Anna Estrada, Alexis Eupierre, Jordi Fàbrega, Agustí Humet, Mercè Managuerra, Mercè Mariné, Keith Morino, Enric Nolla, Magda Puyo, Jordi Planas, Bibiana Puigdefàbregas, Quim Roy, Mercè Saumell (recerca-Scanner), Antonio-Simón Rodríguez.

Idiomes

Les llengües en què es pot participar són: català (CAT), castellà (CAS), anglès (EN) i francès (FR).

Hi haurà interpretació simultània a l'anglès i al castellà.

Més informació

Per a qualsevol consulta podeu enviar un correu a: centenari@institutdelteatre.cat
Coordinació general: Eulàlia Conangla: conanglame@institutdelteatre.cat

Àmbit pedagogia

Per una nova pedagogia de les arts escèniques

Dilluns 3
matí

8 a 9.30 h	Recepció i acreditacions		
9.30 a 10 h Teatre Ovidi Montllor	Inauguració	Salvador ESTEVE President de la Diputació de Barcelona	Jordi Font Director general de l'Institut del Teatre
10 a 11 h Teatre Ovidi Montllor	Conferència general	Escola d'Art Ideal	Geoff COLMAN Head of Acting at the Royal Central School of Speech and Drama, London University EN
11.30 a 14.30 h	Sessions de treball	Hi intervenen	
Teatre Teatre Ovidi Montllor Com és l'escola ideal?	Imanol AGUIRRE Profesor de educació artística de la Universidad Pública de Navarra Claire HEGGEN Cia. Théâtre du Mouvement Magda PUYO Directora d'escena i professora de direcció a l'IT Antonio-S. RODRÍGUEZ Director d'escena i coordinador acadèmic de l'IT Rafael TORAN Director d'escena i professor de l'ESAD de Còrdova	CAS FR CAT CAT CAS	Moderador: Raimon ÀVILA Convidats a la fila zero: Arthur Bernstein, Txiki Berraondo, Andrés Corchero, Josep Galindo, Itziar González, Pepelú Guardiola, Lluís Masgrau, Pau Monterde, Juan Ángel Serrano Masegoso
Dansa, 11.30 a 14 h Teatre Estudi Quin tipus de ballarí necessiten els nous temps? Quin intèrpret necessiten els nous coreògrafs?	Jason BEECHEY Rector of the Palucca University of Dance, Dresden Kathryn BENNETTS International teacher, coach and stager for Forsythe works Maria MUÑOZ Codirectora artística de la Cia. Malpelo Jeanne YASKO The Place	EN EN CAT EN	Moderador: Juan Carlos LÉRIDA Convidats a la fila zero: Avelina Argüelles, Joan Boix, Claudi Bombardó, Cesc Gelabert, Roser López, Anna Maleras, Sol Picó, Kira Purcalla, Sònia Sánchez, Mathilde Van De Meerendonk
Tècnics Aula P3-S2 Perfils professionals emergents: El camp professional	Umberto BELLODI Accademia d'Arti e Mestieri dello Spettacolo Teatro alla Scala (Milano) Jean Michel DUBOIS JMD Conseil (Bagnols du Cèze) Sophie DUNOYER CFPTS, Centre de Formation Professionnelle aux Techniques du Spectacle (Bagnolet) Willy DONAGHY BECTU, Broadcasting, Entertainment, Cinematograph and Theatre Union (London) Yves FAVIER ENSATT, École Nationale Supérieure d'Arts et Techniques du Théâtre (Lyon) Patrick FERRIER CFPTS, Centre de Formation Professionnelle aux Techniques du Spectacle (Bagnolet) Bernd LANGBEIN FTVT, Förderverein für Theater und Veranstaltungstechniker (Berlin) Jean Loious LARCEBEAU ISTS - Institut Supérieur des Techniques du Son Bri NEWESLY Beuth Hochschule für Technik Berlin Regis VASSEUR Angers - Nantes Opera Chris Van GHOETEM Testcentrum Podiumtechnieken RITS (Erasmus Hogeschool Brussel) Rob WEST NSA, National Skills Academy for Creative & Cultural (Arts Council England) Ramón APARICIO Escénica Técnica (Granada), Escuela Pública de Formación Cultural de Andalucía, Agencia Andaluza de Instituciones Culturales Marisa ETXARRI CTE, Centro de Tecnología del Espectáculo (INAEM), Instituto Nacional de Artes Escénicas y Música (Madrid) José Antonio MUÑOZ LLERGO ESTAE, Escola Superior de Tècnics de les Arts de l'Espectacle, Institut del Teatre (Barcelona) Jordi PLANAS ESTAE, Escola Superior de Tècnics de les Arts de l'Espectacle, Institut del Teatre (Barcelona) Equip docent de l'ESTAE i convidats de teatres i organitzacions de Catalunya		A cada sessió hi participarà aquest equip de tècnics. És un grup internacional de treball que s'organitzarà en taules rodones, al voltant dels diversos temes de discussió.

Àmbit pedagogia

Per una nova pedagogia de les arts escèniques

Dilluns 3
tarda

16 a 19.30 h

Sessions de Treball

Hi intervenen

Teatre Interpretació

16 a 19.30 h

Teatre Ovidi Montllor

Com podem transmetre a l'alumnat coneixements pràctics i cognitius que fomentin la seva llibertat creativa?

Joan CASTELLS

Director d'escena

Guy FREIXE

Fundador de la Cia. Théâtre du Frêne

Saul KOTZUBEI

Fitzmaurice Voicework, Master teacher

Mercè MARINÉ

Codirectora de l'ESAD de l'Institut del Teatre

Mercè MANAGUERRA

Directora d'escena i professora d'interpretació IT

CAT

FR

EN

CAT

CAT

Moderador: Stephane LEVY

Convidats a la fila zero:
Muntsa Alcañiz, Jordi Basora,
Txiqui Berraondo, Montse Bonet, Andrés Corchero, Anna Estrada, Rosa Galindo, Pere Jané, Mark Langley, Gemma Reguant, Lluïsa Sala, Assumpta Serna, Berty Tòvias, Ramon Vila

Dansa

16 a 18 h

Teatre Estudi

Escoles integrades

Keith MORINO

Director de l'EESA/CPD- Institut del Teatre i professor de dansa contemporània

Nancy EUVERINK

Directora de l'Escola Integrada de l'Haia

Laurel TOTO

Canada's National Ballet School

EN

EN

EN

Modera:
Mathilde VAN DE MEERENDONK

Convidats a la fila zero:
Olga Adroher, Jason Beechey, Sílvia Borrell, Maria Antònia Companys, Montse Guri

18.10 a 18.50 h

Teatre Estudi

Músiques per a les arts escèniques

Ignasi GÓMEZ MARGARIT

Cap del Departament de Pedagogia de l'ESMUC

Óscar MACHANCOSES

Músic i instrumentista de l'Institut del Teatre

Keith MORINO

Director de l'EESA/CPD de l'Institut del Teatre

CAT

CAS

CAT

Tècnics

Aula P3-S2

Perfils professionals emergents: canvis al currículum

Relació de ponents de la pàgina 9

Actuacions

18.10 a 18.40 h

Mostra de treballs escènics

Escola d'Ensenyament Secundari i Artístic / Conservatori Professional de Dansa
Presentació de treballs
Alumnat de les tres especialitats: dansa clàssica, contemporània i espanyola

Aula doble

18.40 a 19.20 h

Mostra de repertori

IT Dansa Jove Companyia de l'Institut del Teatre

Aula doble

20.30 a 21.30 h

Showroom i posterior xerrada

Biomecànica + Noh, tradició i modernitat de la preactuació
Moreno Bernardi - Masato Matsuura

Aula doble

Àmbit pedagogia

Per una nova pedagogia de les arts escèniques

Dimarts 4
matí

9 a 10 h

Teatre Ovidi Montllor

Conferència general

Arts escèniques avui

Cesc GELABERT

Ballarí, coreògraf, mestre, director de Gelabert-Azzopardi cia de dansa

CAT

10.30 a 15 h

Sessions de treball

Hi intervenen

Teatre-Dramatúrgia

10.30 a 13.30 h

Teatre Ovidi Montllor

Els reptes de la pedagogia de l'escriptura dramàtica en l'actualitat

Joseph DANAN

Dramaturg i professor de la Universitat Sorbonne Nouvelle

Guillem-Jordi GRAELLS

Professor de dramatúrgia a l'Institut del Teatre

Carles BATLLE

Professor de dramatúrgia a l'Institut del Teatre

Joan FONT

Director d'Els Comediants

José SANCHIS

Autor i director teatral. Director del Nuevo Teatro Fronterizo

FR

CAT

CAT

CAT

CAS

Moderador: Joan CASAS

Convidats a la fila zero: Gerardo Camilletti, Roberto Frattini, Ramiro Lehkuniec, Albert Mestres, Víctor Molina, Enric Nolla, Rafael Ruiz, Assumpta Serna, Victòria Szpunberg, Ramon Vila, Teresa Vilardell

Dansa

10.30 a 12.30 h

Teatre Estudi

Quin tipus d'entrenament necessitem?

Salva SANCHIS

P.A.R.T.S. | Performing Arts Research and Training Studios

Àngels MARGARIT

Fundadora de la Cia. Mudances

Alexandre MÚNZ

Coreògraf i pedagog. Ballet i dansa contemporània

EN

CAT

EN

Moderador: Jeroen FABIUS

Convidats a la fila zero: Lali Aiguadé, Catherine Allard, Belén Cabanes, Alexis Eupiere, Lipi Hernández, Monica Lombardo, Keith Morino, Mathilde Van De Meerendonk

13 a 15 h

Teatre Estudi

Escoles professionals

Mar MEL

Directora del Real Conservatorio de Danza de Madrid

Geniève MELEY

Conservatori de París

Laurel TOTO

Canada's National Ballet School

Juana SÁNCHEZ i Pilar PÉREZ CALVETE

Dirección del Área de Danza del Centro Andaluz de Danza

CAS

FR

EN

CAS

Moderador: Keith MORINO

Convidats a la fila zero: Olga Adroher, Catherine Allard, Joan Boix, Silvia Borrell, Rodolfo Castellanos, Olga Cobos, José Cruz, Anna Maleras, Peter Mika

Tècnics

Aula P3-S2

L'alumne TIC / l'alumne adult: eines pedagògiques

Relació de ponents de la pàgina 9

Àmbit pedagogia

Per una nova pedagogia de les arts escèniques

Dimarts 4
tarda

15 a 19.30 h

Sessions de treball

Hi intervenen

Teatre - Direcció

15 a 18 h

Teatre Ovidi Montllor

L'escena com a
confrontació d'idees

Gilberto GUERRERO
Director de l'Escuela Nacional de Arte Teatral (ENAT-INBA,
Mèxic DF)

Beno MAZZONE
Teatro Libero Palermo

Mark LANGLEY
Cap del Departament d'Arts Escèniques de la Bath Spa
University

Ramon SIMÓ
Director del Festival Grec

Carme PORTACELI
Directora d'escena i professora de l'Institut del Teatre

CAS

FR

EN

CAT

CAT

Moderadora: Silvia
FERRANDO

Convidats a la fila zero:
Alfred Casas,
Joan Castells,
Rafael Duran,
Beth Escudé,
Joan M. Gual,
Guillermo Heras,
Ferran Madico,
Frederic Roda,
Carlota Subirós

"Sofing", 18 a 19 h

Espai informal de debat

Bar: zona de sofàs

Dansa, 16.30 a 18.30 h

Teatre Estudi

Escoles Superiors

Geniève MELEY
Conservatori de París

Jeroen FABIUS
Exdirector artístic del SNDO

Virginia VALERO
Directora del Conservatorio Superior de Danza de Madrid

Salva SANCHIS
P.A.R.T.S.

Jordi FÀBREGA
Director CSD - Institut del Teatre

FR

EN

CAS

EN

CAT

Moderador: Roberto FRATINI

Convidats a la fila zero:
Eulàlia Bergadà,
Silvia Borrell,
Olga Cobos,
Alexis Eupierre,
Neus Fernández,
Lluís Masgrau,
Peter Mika,
Keith Morino,
Agustí Ros,
Victòria Szpunberg

Tècnics

Aula P3-S2

L'escola com a centre
d'innovació pedagògica

Relació de ponents de la pàgina 9

Actuacions

16 a 16.30 h

Partitura improvisada

Alumnat de 3r i 4t curs del Conservatori Superior de Dansa

Aula P0.D3

19 a 20 h

Assaig obert de *Kamuyot*

IT Dansa Jove Companyia de l'Institut del Teatre

Aula doble

20.15 a 22 h

Músiques per a les arts escèniques

Instrumentistes de l'IT: Xavi Algans, Juanjo Barreda, Robert
Infiesta, Óscar Machancoses, Eugeni Manils, Ferran Martínez,
Carlos Morera, Juli Rodríguez, Carlos Silva, Dani Tejedor

Aula doble

22 a 24 h

Open Piano

Bar

Àmbit pedagogia

Per una nova pedagogia de les arts escèniques

**Dimecres 5
matí**

9 a 10 h Teatre Ovidi Montllor	Conferència general	Integració de l'escenografia	José M. CASTANHEIRA Escenògraf	EN
10.30 a 15 h	Sessions de treball	Hi intervenen		
Teatre-Escenografia 10.30 a 13.30 h Teatre Ovidi Montllor	Integració de l'escenografia en els processos d'escenificació	José M. CASTANHEIRA Escenògraf Marcel FREYDEFONT Escenògraf Anna SOLANILLA Escenògrafa, cap de l'especialitat d'escenografia - IT Alfons FLORES Escenògraf	CAS FR CAT CAT	Moderador: Quim ROY Convidats a la fila zero: Carles Batlle, Gerardo Camilletti, Andrés Corchero, Ignasi Font, Ramon Ivars, Stephane Levy, Àngels Margarit, Karla Miranda, Enric Nolla, Isidre Prunés, Marta Rafa, Rafael Ruiz, José Sanchis, Ramón Simó, Anna Solanilla
Dansa, 10.30 a 12.30 h Teatre Estudi	Quins canvis s'han de fer en les didàctiques?	Guillermina COLL Ballarina i cap de l'especialitat de pedagogia del CSD - IT Juan Carlos LÉRIDA Ballari, coreògraf i pedagog del flamenc Fay NENANDER Consultant: dance-related issues Wilfride PIOLLET Ballarina estrella de l'Òpera de París	CAT CAS EN FR	Moderador: Alexis EUPIERRE Convidats a la fila zero: Rosa Alba, Catherine Allard, Montse Lloret, Núria Plana, Noëlle Simonet, Olga Tragant, Mathilde Van De Meerendonk
13 a 15 h Teatre Estudi	Quin són els elements essencials i complementaris per a la formació del ballari?	Cesc GELABERT Ballari i coreògraf Juan Carlos FERNANDEZ Professor del departament de moviment -IT Thierry HOCHSTÄTTER Músic compositor. Professor de ritme i percussió per a ballarins Sabine DAHRENDORF Coreògrafa i intèrpret. Cofundadora de la Companyia Danat	CAT CAT EN CAS	Moderadora: Ester VENDRELL Convidats a la fila zero: Toni Gómez, Neus Fernández, Isabel Llobera, Mercè Mateu, Carles Puértolas, Bibiana Puigdefàbregas, Agustí Ros, Carles Salas
Tècnics Aula P3-S2	La formació dual: experiències a Europa	Relació de ponents de la pàgina 9		

Àmbit pedagogia

Per una nova pedagogia de les arts escèniques

Dimecres 5
tarda

15 a 18.30 h

Sessions de treball

Hi intervenen

Teatre, 15 a 18.30 h

Teatre Ovidi Montllor

Models d'escoles

Geoff COLMAN
School of Speech and Drama London University

EN

Moderador:
Pepelú GUARDIOLA

Anna ESTRADA
Codirectora de l'ESAD de l'Institut del Teatre

CAT

Victoria SVELIEVA
Professora i directora d'escena de teatre dramàtic i operístic

CAS

Josep GALINDO
Director d'Eòlia

CAT

Leslie ISHII
Actriu, directora d'escena i pedagoga

EN

Convidats a la fila zero:
Giles Auckland-Lewis,
Guillermo Heras, Agustí
Humet, Mercè Mariné,
Beno Mazzone, Carles Salas,
Magda Puyo

Teatre, 18.30 a 20 h

Auditori

Espai iberoamericà,
subjecte global. Per una
Agenda XXI de l'escena
iberoamericana

Gerardo CAMILLETI
Decano de Arte Dramático del Instituto Universitario Nacional de las Artes (IUNA, Buenos Aires)

CAS

Gilberto GUERRERO
Director de la Escuela Nacional de Arte Teatral (ENAT-INBA, México-DF)

Rafael RUIZ
Director de la Real Escuela Superior de Arte Dramático (RESAD, Madrid)

Juan Angel SERRANO MASEGOSO
Presidente de la Asociación Española de Centros de Enseñanzas Superiores Artísticas (ACESEA), exdirector de la Escuela Superior de Arte Dramático (ESAD, Murcia)

Guillermo HERAS
Director ejecutivo de la Unidad Técnica de Iberescena

Anna ESTRADA
Codirectora de la Escuela Superior de Arte Dramático del Institut del Teatre (ESAD-IT, Barcelona)

Mercè MARINÉ
Codirectora de la Escuela Superior de Arte Dramático del Institut del Teatre (ESAD-IT, Barcelona)

Jordi FÀBREGA
Director del Conservatorio Superior de Danza del Institut del Teatre (CSD-IT, Barcelona)

Keith MORINO
Director de la Escuela de Enseñanza Secundaria y Artística / Conservatorio Profesional de Danza (EESA/CPD)

Jordi FONT
Director general de l'Institut del Teatre

Dansa, 16.30 a 18.30 h

Teatre Estudi

Sortides professionals
joves companyies

Catherine ALLARD
Directora artística d'IT Dansa - IT

EN

Moderador:
Francesc CASADESÚS

Kathryn BENNETTS
Ballarina de clàssic

EN

Patrice DELAY
Codirector de l'Escola de Dansa de Ginebra i Ballet Júnior de Ginebra

FR

Adriana POUS
Directora artística de la Cia. Dantzas

CAS

Convidats a la fila zero:
Eli Ayala, Cristina Alonso, Ramón
Baeza, Eulàlia Bergadà, Nacho
Blanco, Belén Cabanes, Elena
Carmona, Olga Cobos, Beatriz
Daniel, Rosa M. Grau, Toni Jodar,
Peter Mika, M. Rosa Pérez,
Montse Sánchez, Sònia Sánchez

Tècnics

Aula P3-S2

La formació dual: aplicable
al sector de l'espectacle a
Catalunya?

Relació de ponents de la pàgina 9

Actuacions

19 a 19.50 h

Classe demostració de pràctica rítmica

Thierry Hochstätter

Aula doble

20 a 21 h

Assaig obert de Kamuyot

IT Dansa Jove Companyia de l'Institut del Teatre

Aula doble

Àmbit recerca i Scanner

Els nous perfils professionals de la performativitat

Des del 2008, l'IT dedica unes jornades a reflexionar sobre la investigació en les arts escèniques

Dijous 6
matí

9 a 9.15 h Teatre Ovidi Montllor	Presentació Scanner 2014	Mercè SAUMELL Cap de Serveis Culturals de l'Institut del Teatre	CAT
9.30 a 10 h Teatre Ovidi Montllor	Introducció	La situació dels <i>performance studies</i> dins els estudis teatrals	Boris DAUSSÀ Professor del departament de teoria i història - IT CAT
10 a 11.15 h Teatre Ovidi Montllor	Conferència general	Projectes de recerca relacionats amb el site-specific i el patrimoni	Anna BIRCH Royal Conservatoire of Scotland EN
11.45 a 14 h Teatre Ovidi Montllor	Sessió de treball Situació de la recerca en arts escèniques al nostre país	Hi intervenen Esteve ARBOIX Àrea de professorat i investigació AQU Catalunya José A. SÁNCHEZ Universitat de Castilla-La Mancha Lluís MASGRAU Professor de l'Institut del Teatre Eneko LORENTE Universitat del País Basc Projecte ESAD Euskadi	CAT CAS CAT CAS Moderadora: Mercè SAUMELL

Dijous 6
tarda

16 a 16.30 h Teatre Ovidi Montllor	PRAEC	Guillem-Jordi GRAELLS Professor de l'Institut del Teatre	CAT
16.30 a 19 h Teatre Ovidi Montllor	Taula de treball La situació dels nous perfils professionals	Hi intervenen Raimon ÀVILA Professor del departament de moviment - IT Esther BELVÍS Treball amb ARTEA, Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía Constanza BRNCIC Ballarina i coreògrafa Núria FONT Realització de projectes culturals de videodansa	CAT CAT CAS CAT Moderador: Boris DAUSSÀ

Actuacions

20 a 21 h	Visita a l'exposició i diàleg amb l'artista	Sistematúrgia. Accions, dispositius i dibuixos. Un projecte de Marcel·lí ANTÚNEZ	Arts Santa Mònica La Rambla, 7
20 a 22 h	Classe Gaga (1 h) Open Jam (1 h)	IT Dansa Jove Companyia de l'Institut del Teatre i Ariadna Montfort	Aula doble

Àmbit recerca i Scanner

Els nous perfils professionals de la performativitat

Des del 2008, l'IT dedica unes jornades a reflexionar sobre la investigació en les arts escèniques

Divendres 7
matí

9.30 a 10.30 h

Teatre Ovidi Montllor

Conferència general

Conversa entre Antonio Pizzo i Marcel·lí Antúnez sobre llenguatges digitals i nous models d'actor

Marcel·lí ANTÚNEZ CAT

Performer

Antonio PIZZO CAS

DAMS Università degli Studi di Torino

11 a 14 h

Teatre Ovidi Montllor

Sessió de treball

Present i futur dels nous perfils professionals de la performativitat

Hi intervenen:

Xavier CASANOVAS
Casanovas Consultores

CAT

Moderadora:
Ester VENDRELL

Elena DUESO
Professora de dansa, terapeuta i metgessa - IT

CAT

Gemma REGUANT
Actriu, doctora en Art Dramàtic i professora de veu i expressió corporal

CAT

Itziar ZORITA
Mobiolak, col·lectiu de projectes expositius

CAS

14 a 14.30 h

Teatre Ovidi Montllor

Cloenda

Cloenda general del Fòrum

Presentació del projecte d'Observatori de Pedagogia de les Arts Escèniques

Joan Carles GARCÍA CAÑIZARES

Diputat adjunt a la Presidència i diputat delegat de Cultura

Junta de Govern de l'Institut del Teatre

President

Salvador Esteve i Figueras
President de la Diputació de Barcelona

Vocals

Ferran Civil Arnabat

Joan Carles García Cañizares

Núria Llorach Molons

F. Xavier Forcadell Esteller

Jesús Ángel García Bragado

Carles Ruiz Novella

Jordi Font i Cardona
Director general de l'Institut del Teatre

Jordi Roig i Vinyals
Gerent de l'Institut del Teatre

Equip de Direcció de l'Institut del Teatre

Jordi Font i Cardona
Director general

Jordi Roig i Vinyals
Gerent

Mercè Saumell Vergés
Directora de Serveis Culturals

Antonio-Simón Rodríguez Martínez
Coordinador acadèmic

Anna Estrada Verdaguer
Direcció de l'Escola Superior d'Art Dramàtic
(directora pedagògica)

Mercè Mariné Ferré
Direcció de l'Escola Superior d'Art Dramàtic
(directora acadèmica)

Keith Seiji Morino
Director de l'Escola Superior d'Ensenyament Secundari
i Artístic | Conservatori Professional de Dansa

Jordi Fàbrega Górriz
Director del Conservatori Superior de Dansa

José Muñoz Llergo
Director del Centre Territorial del Vallès

Jordi Planas i Vandrell
Director de l'Escola Superior de Tècniques de les Arts
de l'Espectacle

Carles Salas Monforte
Director del Centre Territorial d'Osona

Maria Pujol
Secretària acadèmica

Anna Valls
Directora del Museu de les Arts Escèniques MAE

Francesca Alaminos
Cap de l'Oficina de Gestió i Administració

Rosa M. Canals
Cap de la Secció de Recursos i Serveis Tècnics

Jesús Lahoz
Cap de la Secció de Gestió Econòmica

M. José Fajardo
Cap de la Secció de Desenvolupament i Processos

Comissionat pel Centenari

Jordi Coca

Oficina del centenari

Eulàlia Conangla
Coordinació General

Conce Acedo
Relacions amb els participants de l'IT al Fòrum de Pedagogia

Silvia Andrés
Coordinació V Jornades Inclusió Social | Voluntariat

Jordi Aubach i Dolors Bernal
Imatge i comunicació

Marina Escoda
Relacions amb les escoles de dansa

Artur García
Manteniment web

Eric de Gispert i Oriol Serra
Serveis audiovisuals

Maria Guillén
Producció

Núria Miralbell
Espais escènics

Mireia Miñana
Producció IT Dansa

Àngels Nogué
Coordinació Jornades de Teatre i Municipi | Relacions institucionals

Jordi Sabaté
Cap d'Unitat de Serveis Generals

Cartell del centenari

Jaume Plensa
Copyright foto: Plensa Studio Barcelona

Foro de Pedagogía sobre las Artes y las Técnicas del Espectáculo

El Institut del Teatre

En el año 2013 se han cumplido cien años de la fundación del Institut del Teatre. La institución fue posible gracias a la determinación de Adrià Gual (1892-1943), director de escena, escenógrafo, artista plástico y pedagogo, y al apoyo de las autoridades políticas de la Diputación de Barcelona de entonces, que en el año 1914 se convirtió en el núcleo central de la Mancomunidad de Cataluña. Aquellos hombres hicieron posible que el 16 de enero del año 1913 se iniciara una aventura de modernización artística, cultural e institucional que ha tenido un siglo de continuidad.

A lo largo de estos cien años, el Institut del Teatre ha vivido situaciones muy diversas, siempre relacionadas con las dificultades de nuestra historia. Durante la II República estuvo dirigido por Joan Alavedra. Tras la Guerra Civil, y durante un periodo de treinta años, su director fue Guillermo Díaz-Plaja. De un modo u otro, el Institut del Teatre siempre ha estado presente en la vida escénica catalana, formando a actores, bailarines y escenógrafos, y más adelante a directores y dramaturgos, o bien acumulando un patrimonio documental y museístico, y una biblioteca de las artes escénicas que hoy en día es una de las más importantes de Europa: cuatrocientos mil títulos y cerca de un millón de documentos.

A partir de 1970, y bajo la dirección de Hermann Bonnín, posteriormente de Josep Montanyès y más adelante de Jordi Coca, Pau Monterde y actualmente de

Jordi Font, el Institut del Teatre se ha convertido definitivamente en uno de los ejes vertebradores de la vida teatral catalana.

El Institut del Teatre nunca fue concebido únicamente como un conjunto de escuelas, sino como uno de los ejes institucionales de Cataluña en materia de artes dramáticas. Por lo tanto, el Institut del Teatre ha sido pionero de un modelo en el que conviven varias disciplinas de las artes escénicas y en el que la teoría y la práctica también se dan la mano.

Actualmente el Institut del Teatre está integrado por:

- cuatro centros de enseñanza: Escuela Superior de Arte Dramático (ESAD), Conservatorio Superior de Danza (CSD), Escuela de Enseñanza Secundaria y Artística / Conservatorio Profesional de Danza (EESA-CPD) y Escuela Superior de Técnicas de las Artes del Espectáculo (ESTAE);
- el Centro de Documentación y el Museo de las Artes Escénicas (MAE);
- dos centros territoriales: uno en el Vallès (Terrassa) y el otro en Osona (Vic).

www.institutdelteatre.cat

La innovación pedagógica de las artes y las técnicas del espectáculo, un cometido permanente

Jordi Font, director general del Institut del Teatre

El auténtico maestro siempre aprende: la complejidad y la diversidad humanas a las que se enfrenta a diario le empujan sin tregua a sobresalir, a ofrecer respuestas cada vez más ajustadas a las necesidades y a los problemas de aprendizaje de sus discípulos, a innovar en sus metodologías, inventando nuevas formas de llevar a cabo las cosas y nuevos recursos que manejar, incorporando lo que han inventado otros maestros. Cada cambio en la sensibilidad colectiva, cada innovación artística, cada avance tecnológico abre nuevos horizontes, introduce nuevas variables creativas que reclaman nuevas respuestas pedagógicas. El verdadero maestro actualiza constantemente su conocimiento artístico y pedagógico, aprende constantemente.

Es vital, pues, que las escuelas artísticas sepan crear las condiciones para esta actualización e innovación pedagógica permanente, de modo que su profesorado no quede atrapado dentro de los límites de partida, sino que sea permeable y receptivo, proactivo e innovador, que esté al corriente de los pasos más avanzados que se están dando en todo el mundo en su materia, que se sienta capaz de incorporarlos, de participar, de realizar sus propias aportaciones. En este sentido, cabe destacar que el ámbito óptimo para ello nunca será un momento aislado en el calendario, como por ejemplo el momento en el que urge concretar un nuevo plan de estudios, con todas las implicaciones académicas, económicas y laborales que esto conlleva. Un momento así siempre será el más contraindicado, puesto que surgirán todo tipo de móviles, legítimos pero ajenos al arte y a la pedagogía, lo que puede provocar que todo esfuerzo resulte inútil.

Es necesario que la reflexión pedagógica y la interacción con otras experiencias de referencia sean permanentes, sin mediatizaciones circunstanciales que las limiten o las entorpezcan. Es decir, es necesario que vayan dando paso, progresivamente, a conclusiones, a iniciativas de formación permanente, a pruebas piloto. Con la participación de homólogos procedentes de todo el mundo, de creadores ajenos a la docencia, de graduados y alumnos. De este modo, llegado el momento de actualizar el plan de estudios, la labor de mayor peso ya se habrá llevado a cabo y las posiciones estarán decantadas con el fundamento suficiente y del modo más compartido posible.

El Foro de Pedagogía sobre las Artes y las Técnicas del Espectáculo desea promover un proceso de reflexión y de elaboración pedagógica permanente, informado y objetivo, conectado con todas las buenas prácticas de las que tengamos noticia en cada campo. A tal fin, nos proponemos que el Foro culmine con la creación de un Observatorio de Pedagogía sobre las Artes y las Técnicas del Espectáculo, capaz de impulsar esta labor de forma participada, rigurosa y fecunda.

Por lo tanto, el Foro de Pedagogía no es ningún congreso representativo, sino un ágora abierta de hombres y de mujeres relacionados con la pedagogía de las artes y las técnicas del espectáculo. Un ámbito de encuentro e intercambio, de reflexión y puesta en común. Y también el punto de partida de una nueva etapa en el proceso de actualización, debate y elaboración pedagógica del Institut del Teatre.

Hemos invitado a algunos de los pedagogos, creadores y gestores del ámbito escénico europeo que las escuelas del Institut del Teatre han priorizado. Nuestros parámetros son los del Espacio Europeo de Educación Superior, y en consecuencia es en dicho ámbito donde se encuentran las referencias que pueden ser de una utilidad más inmediata.

Aunque se trata de un foro de utilidad principalmente de ámbito local, dado el interés que adquiriría el proyecto, hemos invitado también a las direcciones de los principales centros aliados al Institut del Teatre dentro del espacio iberoamericano.

Agradecemos la participación de todos, esperamos aprender muchas cosas y estamos seguros de que el Observatorio de Pedagogía sobre las Artes y las Técnicas del Espectáculo llegará a ser un instrumento decisivo el futuro próximo del Institut del Teatre y de todas las escuelas amigas que quieran participar en él.

El Foro se propone, asimismo, dar un primer impulso a este proceso, tratando de determinar el estado de la pedagogía escénica en el momento presente en todas y cada una de las especializaciones que el Institut del Teatre contempla:

En el campo del **TEATRO**

- Interpretación
- Dirección-dramaturgia
- Escenografía

En el campo de la **DANZA**

- Danza clásica
- Danza contemporánea
- Danza española
- Enseñanza integrada de danza y de secundaria
- Itinerario integrado con el IEA Oriol Martorell
- Coreografía-técnicas de interpretación
- Pedagogía de la danza

En el campo de las **TÉCNICAS DEL ESPECTÁCULO**

- Luminotecnia
- Sonología
- Maquinaria escénica
- Dirección técnica de espectáculos

En el campo de los **ESTUDIOS DE PERFECCIONAMIENTO**

- Joven compañía de danza IT Dansa
- Joven compañía de teatro ITNC

En el campo del **POSGRADO y del DOCTORADO**

- Artes escénicas aplicadas a la educación
- Artes escénicas aplicadas a la acción comunitaria
- Artes escénicas aplicadas a la terapéutica
- Estudios teatrales
- Nuevas dramaturgias y gran formato

El campo de la **INVESTIGACIÓN y la INNOVACIÓN**

Estructura y calendario

El Foro estará organizado en tres ámbitos diferentes (Pedagogía, Investigación - *Scanner* y Actuaciones) y en tres áreas: (Teatro, Danza y Técnicas del Espectáculo)

Ámbito Pedagogía

Por una nueva pedagogía de las artes escénicas

3, 4 y 5 de febrero
en sesiones de mañana y tarde

Conferencia general

A cargo de una destacada personalidad del mundo de la escena

Sesiones de trabajo por áreas: teatro, danza y técnicos

Con varios ponentes, un moderador y una fila cero para abrir el debate sobre los distintos temas planteados

Ámbito Investigación – *Scanner*

Los nuevos perfiles profesionales de la performatividad

6 y 7 de febrero
en sesiones de mañana y tarde

Conferencia general

A cargo de una destacada personalidad del mundo de la escena

Sesiones de trabajo e investigación

Con varios ponentes, un moderador y una fila cero para abrir el debate sobre los distintos temas planteados

Mesas de trabajo

Actuaciones

Actuaciones del profesorado y alumnado del IT

3, 4, 5 y 6 de febrero
en sesiones de tarde y noche

Entrada libre
Aforo limitado

Han intervenido en la organización de este foro

Catherine Allard, Raimon Àvila, Carles Batlle, Txiki Berraondo, Jordi Coca, Guillermina Coll, Anna Estrada, Alexis Eupierre, Jordi Fàbrega, Agustí Humet, Mercè Managuerra, Mercè Mariné, Keith Morino, Enric Nolla, Magda Puyo, Jordi Planas, Bibiana Puigdefàbregas, Quim Roy, Mercè Saumell (Investigación-*Scanner*), Antonio-Simón Rodríguez

Idiomas

Las lenguas en las que se puede participar son: catalán (CAT), castellano (CAS), inglés (EN) y francés (FR).
Habrá traducción simultánea al inglés y al castellano.

Más información

Para cualquier consulta puede enviar un correo a: centenari@institutdelteatre.cat
Coordinación general: Eulàlia Conangla: (conanglame@institutdelteatre.cat)

Ámbito Pedagogía

Por una nueva pedagogía de las artes escénicas

Lunes 3
mañana

8 a 9.30 h

Recepción y acreditaciones

9.30 a 10 h

Teatre Ovidi Montllor

Inauguración

Salvador ESTEVE

Presidente de la Diputació de Barcelona

Jordi Font

Director general del Institut del Teatre

10 a 11 h

Teatre Ovidi Montllor

Conferencia general

Escuela de arte Ideal

Geoff COLMAN

Head of Acting at the Royal Central School of Speech and Drama, London University **EN**

11.30 a 14.30 h

Sesiones de trabajo

Intervienen

Teatro

Teatre Ovidi Montllor

¿Cómo es la escuela ideal?

Imanol AGUIRRE

Profesor de educación artística de la Universidad Pública de Navarra

Claire HEGGEN

Cía. Théâtre du Mouvement

Magda PUYO

Directora de escena y profesora de dirección en el IT

Antonio-S. RODRÍGUEZ

Director de escena y coordinador académico en el IT

Rafael TORAN

Director de escena y profesor de la ESAD de Córdoba

CAS

FR

CAT

CAT

CAS

Modera: Raimon ÀVILA

Invitados a fila cero:
Arthur Bernstein, Txiki Berraondo, Andrés Corchero, Josep Galindo, Itziar González, Pepelú Guardiola, Lluís Masgrau, Pau Moner, Pau Ángel Serrano Masegoso

Danza, 11.30 a 14 h

Teatre Estudi

¿Qué tipo de bailarín necesitan los nuevos tiempos?

¿Qué intérprete necesitan los nuevos coreógrafos?

Jason BEECHEY

Rector of the Palucca University of Dance, Dresden

Kathryn BENNETTS

International teacher, coach and stager for Forsythe works

Maria MUÑOZ

Codirectora artística de la Cía. Malpelo

Jeanne YASKO

The Place

EN

EN

CAT

EN

Modera: Juan Carlos LÉRIDA

Invitados a fila cero:
Avelina Argüelles, Joan Boix, Claudi Bombardó, Cesc Gelabert, Roser López, Anna Maleras, Sol Picó, Kira Purcalla, Sònia Sánchez, Mathilde Van De Meerendonk

Técnicos

Aula P3-S2

Perfiles profesionales emergentes: el campo profesional

Umberto BELLODI

Accademia d'Arti e Mestieri dello Spettacolo Teatro alla Scala (Milano)

Jean Michel DUBOIS

JMD Conseil (Bagnols du Cèze)

Sophie DUNOYER

CFPTS, Centre de Formation Professionnelle aux Techniques du Spectacle (Bagnolet)

Willy DONAGHY

BECTU, Broadcasting, Entertainment, Cinematograph and Theatre Union (London)

Yves FAVIER

ENSATT, École Nationale Supérieure d'Arts et Techniques du Théâtre (Lyon)

Patrick FERRIER

CFPTS, Centre de Formation Professionnelle aux Techniques du Spectacle (Bagnolet)

Bernd LANGBEIN

FTVT, Förderverein für Theater und Veranstaltungstechnik (Berlin)

Jean Loious LARCEBEAU

ISTS - Institut Supérieur des Techniques du Son

Bri NEWSELY

Beuth Hochschule für Technik Berlin

Regis VASSEUR

Angers - Nantes Opera

Chris Van GHOETEM

Testocentrum Podiumtechnieken RITS (Erasmus Hogeschool Brussel)

Rob WEST

NSA, National Skills Academy for Creative & Cultural (Arts Council England)

Ramón APARICIO

Escénica Técnica (Granada), Escuela Pública de Formación Cultural de Andalucía, Agencia Andaluza de Instituciones Culturales

Marisa ETXARRI

CTE, Centro de Tecnología del Espectáculo (INAEM), Instituto Nacional de Artes Escénicas y Música (Madrid)

José Antonio MUÑOZ LLERGO

ESTAE, Escola Superior de Tècniques de les Arts de l'Espectacle, Institut del Teatre (Barcelona)

Jordi PLANAS

ESTAE, Escola Superior de Tècniques de les Arts de l'Espectacle, Institut del Teatre (Barcelona)

Equipo docente

del ESTAE e invitados de teatros y organizaciones de Cataluña

Ámbito Pedagogía

Por una nueva pedagogía de las artes escénicas

Lunes 3
tarde

16 a 19.30 h

Sesiones de trabajo

Intervienen

Teatro - Interpretación

16 a 19.30 h

Teatre Ovidi Montllor

¿Cómo podemos transmitir al alumnado conocimientos prácticos y cognitivos que fomenten su libertad creativa?

Joan Castells

Director de escena

Guy FREIXE

Fundador de la Cia. Théâtre du Frêne

Saul KOTZUBEI

Fitzmaurice Voicework, Master teacher

Mercè MARINÉ

Codirectora de l'ESAD de l'Institut del Teatre

Mercè MANAGUERRA

Directora de escena y profesora de interpretación del IT

CAT

FR

EN

CAT

CAT

Modera: Stephane LEVY

Invitados a fila cero:
Muntsa Alcañiz, Jordi Basora,
Txiqui Berraondo, Montse Bonet, Andrés Corchero,
Anna Estrada, Rosa Galindo,
Pere Jané, Mark Langley,
Gemma Reguant, Lluïsa Sala,
Assumpta Serna, Berty Tóvias, Ramon Vila

Danza, 16 a 18 h

Teatre Estudi

Escuelas integradas

Keith MORINO

Director de l'EESA/CPD - Institut del Teatre i professor de dansa contemporània

Nancy EUVERINK

Directora de la Escuela Integrada de La Haya

Laurel TOTO

Canada's National Ballet School

EN

EN

EN

Modera: Mathilde VAN DE MEERENDONK

Invitados a fila cero:
Olga Adroher, Jason Beechey, Silvia Borrell,
Maria Antònia Companys,
Montse Guri

18.10 a 18.50 h

Teatre Estudi

Músicas para las artes escénicas

Ignasi GÓMEZ MARGARIT

Cap del Departament de Pedagogia de l'ESMUC

Óscar MACHANCOSES

Músic i instrumentista de l'Institut del Teatre

Keith MORINO

Director de l'EESA/CPD de l'Institut del Teatre

CAT

CAS

CAT

Técnicos

Aula P3-S2

Perfiles profesionales emergentes: cambios en el currículo

Relación de ponentes de la página 23

Actuaciones

18.10 a 18.40 h

Muestra de trabajos escénicos

Escola d'Ensenyament Secundari i Artístic / Conservatori Professional de Dansa
Presentación de trabajos
Alumnado de las tres especialidades: danza clásica, contemporánea y española

Aula doble

18.40 a 19.20 h

Muestra de repertorio

IT Dansa Jove Companyia de l'Institut del Teatre

Aula doble

20.30 a 21.30 h

Showroom

Biomecánica + Noh, Tradición y modernidad de la preactuación
Moreno Bernardi - Masato Matsuura

Aula doble

Ámbito Pedagogía

Por una nueva pedagogía de las artes escénicas

Martes 4
mañana

9 a 10 h

Teatre Ovidi Montllor

Conferencia general

Artes escénicas hoy

Cesc GELABERT

Ballarí, coreògraf, mestre, director de Gelabert-Azzopardi Cia. de Dansa

CAT

10.30 a 15 h

Sesiones de trabajo

Intervienen

Teatro-Dramaturgía

10.30 a 13.30 h

Teatre Ovidi Montllor

Los retos de la pedagogía de la escritura dramática en la actualidad

Joseph DANAN

Dramaturgo y profesor de la Universidad Sorbonne Nouvelle

Guillem-Jordi GRAELLS

Profesor de dramaturgia en el Institut del Teatre

Carles BATLLE

Profesor de dramaturgia en el Institut del Teatre

Joan FONT

Director de Els Comediants

José SANCHIS

Autor y director teatral. Director del Nuevo Teatro Fronterizo

FR

Moderador: Joan Casas

CAT

Invitados a fila cero:

Gerardo Camilletti
Roberto Fratini, Ramiro Lehkunic, Albert Mestres, Víctor Molina, Enric Nolla, Rafael Ruiz, Assumpta Serna, Victòria Szpunberg, Ramon Vila, Teresa Vilardell

CAT

CAT

CAS

Danza

10.30 a 12.30 h

Teatre Estudi

¿Qué tipo de entrenamiento necesitamos?

Salva SANCHIS

P.A.R.T.S. | Performing Arts Research and Training Studios

Àngels MARGARIT

Fundadora de la Cia. Mudances

Alexandre MÜNZ

Coreògraf i pedagog. Ballet i dansa contemporània

EN

Moderador: Jeroen FABIUS

CAT

Invitados a fila cero:

Lali Aiguadé, Catherine Allard, Belén Cabanes, Alexis Eupiere, Lipi Hernández, Monica Lombardo, Keith Morino, Mathilde Van De Meerendonk

EN

13 a 15 h

Teatre Estudi

Escuelas profesionales

Mar MEL

Directora del Real Conservatorio de Danza de Madrid

Geniève MELEY

Conservatoire de Paris

Laurel TOTO

Canada's National Ballet School

Juana SÁNCHEZ y Pilar PÉREZ CALVETE

Dirección del Área de Danza del Centro Andaluz de Danza

CAS

Moderador: Keith MORINO

FR

Invitados a fila cero:

Olga Adroher, Catherine Allard, Joan Boix, Silvia Borrell, Rodolfo Castellanos, Olga Cobos, José Cruz, Anna Maleras, Peter Mika

EN

CAS

Técnicos

Aula P3-S2

El alumno TIC / El alumno adulto: herramientas pedagógicas

Relación de ponentes de la página 23

Àmbit Pedagògia

Por una nueva pedagogía de las artes escénicas

Martes 4
tarde

15 a 19.30 h

Sesiones de trabajo

Intervienen

Teatro-Dirección

15 a 18 h

Teatre Ovidi Montllor

L'escena com a
confrontació d'idees

Gilberto GUERRERO
Director de la Escuela Nacional de Arte Teatral
(ENAT-INBA, México DF)

Beno MAZZONE
Teatro Libero Palermo

Mark LANGLEY
Cap del Departament d'Arts Escèniques
de la Bath Spa University

Ramon SIMÓ
Director del Festival Grec

Carne PORTACELI
Directora d'escena i professora de l'IT

CAS

FR

EN

CAT

CAT

Moderador: Sílvia FERRANDO

Invitados a fila cero:
Alfred Casas, Joan Castells,
Rafael Duran, Beth Escudé,
Joan M. Gual, Guillermo
Heras, Ferran Madico,
Frederic Roda, Carlota
Subirós

"Sofing"

18 a 19 h

Espacio informal de debate

Bar: zona de sofàs

Danza

16.30 a 18.30 h

Teatre Estudi

Escuelas superiores

Geniève MELEY
Conservatoire de Paris

Jeroen FABIUS
Exdirector artístic del SNDO

Virginia VALERO
Directora del Conservatorio Superior de Danza de Madrid

Salva SANCHIS
P.A.R.T.S.

Jordi FÀBREGA
Director CSD - IT

FR

EN

CAS

EN

CAT

Moderador: Roberto FRATINI

Invitados a fila cero:
Eulàlia Bergadà, Sílvia Borrell,
Olga Cobos, Alexis Eupierre,
Neus Fernández, Lluís
Masgrau, Peter Mika, Keith
Morino, Agustí Ros, Victòria
Szpunberg

Técnicos

Aula P3-S2

La escuela como centro
de innovación pedagógica

Relación de ponentes de la página 23

Actuaciones

16 a 16.30 h

Partitura improvisada

Alumnado de 3.º y 4.º curso del Conservatori Superior de Dansa

Aula P0.D3

19 a 20 h

Ensayo abierto de *Kamuyot*

IT Dansa Jove Companyia de l'Institut del Teatre

Aula doble

20.15 a 22 h

Músicas para las artes escénicas

Instrumentistas del IT: Xavi Algans, Juanjo Barreda, Robert
Infesta, Óscar Machancoses, Eugeni Manils, Ferran Martínez,
Carlos Morera, Juli Rodríguez, Carlos Silva, Dani Tejedor

Aula doble

22 a 24 h

Open Piano

Bar

Ámbito Pedagogía

Por una nueva pedagogía de las artes escénicas

Miércoles 5
mañana

9 a 10 h Teatre Ovidi Montllor	Conferencia general	Integración de la escenografía	José M. CASTANHEIRA Escenógrafo	ES
10.30 a 15 h	Sesiones de trabajo	Intervienen		
	Teatro-Escenografía 10.30 a 13.30 h Teatre Ovidi Montllor			
	Integración de la escenografía en los procesos de escenificación	José M. CASTANHEIRA Escenógrafo Marcel FREYDEFONT Escenógrafo Anna SOLANILLA Escenógrafa, directora de la especialidad de escenografía - IT Alfons FLORES Escenógrafo	CAS FR CAT CAT	Modera: Quim ROY Invitados a fila cero: Carles Batlle, Gerardo Camilletti, Andrés Corchero, Ignasi Font, Ramon Ivars, Stephane Levy, Àngels Margarit, Karla Miranda, Enric Nolla, Isidre Prunés, Marta Rafa, Rafael Ruiz, José Sanchis, Ramón Simó, Anna Solanilla
	Danza 10.30 a 12.30 h Teatre Estudi			
	¿Qué cambios deben efectuarse en las didácticas?	Guillermina COLL Directora de la especialidad de pedagogía del CSD – IT Juan Carlos LÉRIDA Bailarín, coreógrafo y pedagogo de flamenco Fay NENANDER Consultant: dance-related issues Wilfride PIOLLET Bailarina estrella de la Ópera de París	CAT CAS EN FR	Modera: Alexis EUPIERRE Invitados a fila cero: Rosa Alba, Catherine Allard, Montse Lloret, Núria Plana, Noëlle Simonet, Olga Tragant, Mathilde Van De Meerendonk
	13 a 15 h Teatre Estudi			
	¿Cuáles son los elementos esenciales y complementarios para la formación del bailarín?	Cesc GELABERT Bailarín y coreógrafo Joan Carles FERNANDEZ Profesor del Departamento de Movimiento – IT Thierry HOCHSTÄTTER Músic compositor. Professor de ritme i percussió per a ballarins Sabine DAHRENDORF Coreògrafa i intèrpret. Cofundadora de la Companyia Danat	CAT CAT EN CAS	Modera: Ester VENDRELL Invitados a fila cero: Toni Gómez, Neus Fernández, Isabel Llobera, Mercè Mateu, Carles Puértolas, Bibiana Puigdefàbregas, Agustí Ros, Carles Salas
	Técnicos Aula P3-S2			
	La formación dual: experiencias en Europa	Relación de ponentes de la página 23		

Ámbito Pedagogía

Por una nueva pedagogía de las artes escénicas

Miércoles 5
tarde

15 a 18.30 h

Sesiones de trabajo

Intervienen

Teatro

15 a 18.30 h

Teatre Ovidi Montllor

Modelos de escuelas

Geoff COLMAN

School of Speech and Drama London University

EN

Modera: Pepelú GUARDIOLA

Anna ESTRADA

Codirectora de l'ESAD de l'Institut del Teatre

CAT

Invitados a fila cero:

Giles Auckland-Lewis,

Guillermo Heras, Agustí

Humet, Mercè Mariné,

Beno Mazzone, Carles Salas,

Magda Puyo

Victoria SVELIEVA

Professora i directora d'escena de teatre dramàtic i operístic

CAS

Josep GALINDO

Director de Eòlia

CAT

Leslie ISHII

Actriu, directora d'escena i pedagoga

EN

Teatro, 18.30 a 20 h

Auditori

Espacio iberoamericano, sujeto global. Para una Agenda XXI de la escena iberoamericana

Gerardo CAMILLETTI

Decano de Arte Dramático del Instituto Universitario Nacional e las Artes (IUNA, Buenos Aires)

Gilberto GUERRERO

Director de la Escuela Nacional de Arte Teatral (ENAT-INBA, México DF).

Rafael RUIZ

Director de la Real Escuela Superior de Arte Dramático (RESAD, Madrid).

Juan Ángel SERRANO MASEGOSO

Presidente de la Asociación Española de Centros de Enseñanzas Superiores Artísticas (ACESEA), exdirector de la Escuela Superior de Arte Dramático (ESAD, Murcia).

Guillermo HERAS

Director ejecutivo de la Unidad Técnica de Iberescena

Anna ESTRADA

Codirectora de la Escuela Superior de Arte Dramático del Institut del Teatre (ESAD-IT, Barcelona)

Mercè MARINÉ

Codirectora de la Escuela Superior de Arte Dramático del Institut del Teatre (ESAD-IT, Barcelona)

Jordi FÀBREGA

Director del Conservatorio Superior de Danza del Institut del Teatre (CSD-IT, Barcelona).

Keith MORINO

Director de la Escuela de Enseñanza Secundaria y Artística / Conservatorio Profesional de Danza (EESA/CPD)

Jordi FONT

Director general del Institut del Teatre.

Danza, 16.30 a 18.30 h

Teatre Estudi

Salidas profesionales Jóvenes compañías

Catherine ALLARD

Directora artística de IT Dansa - IT

EN

Modera:

Francesc CASADESÚS

Kathryn BENNETTS

Bailarina de clásico

EN

Invitados a Fila Cero:

Eli Ayala, Cristina Alonso,

Ramón Baeza, Eulàlia Bergadà,

Nacho Blanco, Belén Cabanes,

Elena Carmona, Olga Cobos,

Beatriu Daniel, Rosa M. Grau,

Toni Jodar, Peter Mika, M. Rosa

Pérez, Montse Sánchez, Sònia

Sánchez

Patrice DELAY

Codirector de l'Escola de Dansa de Ginebra i Ballet Junior de Ginebra

FR

Adriana POUS

Directora artística de la Cia. Dantzaz

CAS

Técnicos

Aula P3-S2

La formación dual: ¿aplicable al sector del espectáculo en Cataluña?

Relación de ponentes de la página 23

Actuaciones

19 a 19.50 h

Clase demostración de práctica rítmica

Thierry Hochstätter

Aula doble

20 a 21 h

Ensayo abierto de *Kamuyot*

IT Dansa Jove Companyia de l'Institut del Teatre

Aula doble

Àmbit Investigaci3n - Scanner

Los nuevos perfiles profesionales de la performatividad

Jornadas que desde el 2008 el IT dedica a reflexionar sobre la investigaci3n en las artes esc3nicas

Jueves 6
mañana

9 a 9.15 h Teatre Ovidi Montllor	Presentaci3n Scanner 2014	Mercè SAUMELL Directora de Servicios Culturales del Institut del Teatre	CAT
9.30 a 10 h Teatre Ovidi Montllor	Introducci3n	La situaci3n de los <i>Performance Studies</i> dentro de los estudios teatrales	Boris DAUSSÀ Profesor del Departamento de Teorí e Historia - IT
10 a 11.15 h Teatre Ovidi Montllor	Conferencia general	Proyectos de investigaci3n relacionados con el site-specific y el patrimonio	Anna BIRCH Royal Conservatoire of Scotland
11.45 a 14 h Teatre Ovidi Montllor	Sesi3n de trabajo Situaci3n de la investigaci3n en artes esc3nicas en nuestro país	Intervienen Esteve ARBOIX Àrea de profesorado e investigaci3n de AQU Catalunya José A. SÁNCHEZ Universidad de Castilla-La Mancha Lluís MASGRAU Profesor del Institut del Teatre Eneko LORENTE Universidad del País Vasco Proyecto ESAD Euskadi	CAT CAS CAT CAS Modera: Mercè SAUMELL

Jueves 6
tarde

16 a 16.30 h Teatre Ovidi Montllor	PRAEC	Guillem-Jordi GRAELLS Profesor del Institut del Teatre	CAT
16.30 a 19 h Teatre Ovidi Montllor	Mesa de trabajo La situaci3n de los nuevos perfiles profesionales	Intervienen Raimon ÀVILA Profesor del Departamento de Movimiento - IT Esther BELVÍS Trabajo con ARTEA, Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía Constanza BRNCIC Bailarina y core3grafa Núria FONT Realizaci3n de proyectos culturales de videodanza	CAT CAT CAS CAT Modera: Juanjo CUESTA

Actuaciones

20 a 21 h	Visita a la exposici3n y diálogo con el artista	Sistematurgia. Acciones, dispositivos y dibujos. Un proyecto de Marcel·lí ANTÚNEZ	Arts Santa Mònica La Rambla, 7
20 a 22 h	Clase Gaga (1h) Open Jam (1 h)	IT Dansa Jove Companyia de l'Institut del Teatre y Ariadna Montfort	Aula doble

Ámbito Investigación - Scanner

Los nuevos perfiles profesionales de la performatividad

Jornadas que desde el 2008 el IT dedica a reflexionar sobre la investigación en las artes escénicas

**Viernes 7
mañana**

9.30 a 10.30 h Teatre Ovidi Montllor	Conferencia general	Conversación entre Antonio Pizzo y Marcel·lí Antúnez sobre lenguajes digitales y nuevos modelos de actor	Marcel·lí ANTÚNEZ Performer	CAT
			Antonio PIZZO DAMS Università degli Studi di Torino	CAS
11 a 14 h Teatre Ovidi Montllor	Sesión de trabajo Presente y futuro de los nuevos perfiles profesionales de la performatividad	Intervienen Xavier CASANOVAS Casanovas Consultores Elena DUESO Profesora de danza, terapeuta y médico - IT Gemma REGUANT Actriu, doctora en Art Dramàtic i professora de veu i expressió corporal Itziar ZORITA Mobiolak, colectivo de proyectos expositivos	CAT CAT CAT CAS	Modera: Ester VENDRELL
14 a 14.30 h Teatre Ovidi Montllor	Clausura	Clausura general del Foro. Presentación del proyecto de Observatorio de Pedagogía de las Artes Escénicas	Joan Carles GARCÍA CAÑIZARES Diputado adjunto a la Presidencia y diputado delegado de Cultura	

.....

Junta de Gobierno del Institut del Teatre

Presidente

Salvador Esteve i Figueras
Presidente de la Diputació de Barcelona

Vocales

Ferran Civil Arnabat

Joan Carles García Cañizares

Núria Llorach Molons

F. Xavier Forcadell Esteller

Jesús Ángel García Bragado

Carles Ruiz Novella

Jordi Font i Cardona
Director general del Institut del Teatre

Jordi Roig i Vinyals
Gerent del Institut del Teatre

.....

.....

Equipo de Dirección del Institut del Teatre

Jordi Font i Cardona
Director general

Jordi Roig i Vinyals
Gerente

Mercè Saumell Vergés
Directora de Servicios Culturales

Antonio-Simón Rodríguez Martínez
Coordinador académico

Anna Estrada Verdaguer
Dirección de la Escuela Superior de Arte Dramático
(directora pedagógica)

Mercè Mariné Ferré
Dirección de la Escuela Superior de Arte Dramático
(directora académica)

Keith Seiji Morino
Director de la Escuela de Enseñanza Secundaria
y Artística | Conservatorio Profesional de Danza

Jordi Fàbrega Górriz
Director del Conservatorio Superior de Danza

José Muñoz Llergo
Director del Centro Territorial de El Vallès

Jordi Planas i Vandrell
Director de la Escuela Superior de Técnicas
de las Artes del Espectáculo

Carles Salas Monforte
Director del Centro Territorial de Osona

María Pujol
Secretaría académica

Anna Valls
Directora del Museo de las Artes Escénicas (MAE)

Francesca Alaminos
Responsable de la Oficina de Gestión
y Administración

Rosa M. Canals
Responsable de la Sección de Recursos
y Servicios Técnicos

Jesús Lahoz
Responsable de la Sección de Gestión Económica

M. José Fajardo
Responsable de la Sección de Desarrollo y Procesos

.....

.....

Comisionado para el Centenario

Jordi Coca

.....

.....

Oficina del Centenario

Eulàlia Conangla
Coordinación general

Conce Acedo
Relaciones con los participantes del IT en el Foro de
Pedagogía

Sílvia Andrés
Coordinación de las V Jornadas de Inclusión Social
| Voluntariado

Jordi Aubach y Dolors Bernal
Imagen y comunicación

Marina Escoda
Ámbito de danza

Artur García
Mantenimiento web

Eric de Gispert y Oriol Serra
Servicios audiovisuales

Maria Guillén
Producción

Núria Miralbell
Espacios escénicos

Mireia Miñana
Producción IT Dansa

Àngels Nogué
Coordinación de las Jornadas de Teatro y Municipio
Relaciones institucionales

Jordi Sabaté
Responsable de la Unidad de Servicios Generales

.....

.....

Cartel del Centenario

Jaume Plensa
Copyright foto: Plensa Studio Barcelona

.....

Forum on Performing Arts Pedagogy and Related Technology

Institut del Teatre

The year 2013 marks the centenary of the founding of the Institut del Teatre. The Institute was established thanks to the tenacity of Adrià Gual (1892-1943), stage director, stage designer, visual artist and pedagogue, and with the support of the political authorities of the Diputació de Barcelona (Barcelona Provincial Council), which in 1914 became the driving force of the Mancomunitat de Catalunya (Commonwealth of Catalonia). On 16 January 1913 together they initiated a process of artistic, cultural and institutional modernisation that still continues today, a century later.

During these last one hundred years the Institut del Teatre has gone through very different situations, always linked to the problematic events of Catalan history. During the Second Spanish Republic it was directed by Joan Alavedra. Then, after the Civil War, and during 30 years, the director was Guillermo Díaz-Plaja. One way or another, the Institute has always been active on the Catalan theatre scene, training actors, dancers and stage designers, and later directors and playwrights, and also building up a documentary and museum archive and laying claim to a library of the performing arts which is now one of the largest in Europe, with over four hundred thousand titles and nearly a million documents.

Since 1970, under the successive leadership of Hermann Bonnín, Josep Montanyès, Jordi Coca, Pau Monterde and the current director Jordi Font, the Institut del Teatre has become the incontestable backbone of Catalan theatre.

The Institut del Teatre was never intended to be just a group of schools but rather one of the key institutions in Catalonia in the field of the performing arts. With this in mind, the Institut del Teatre has pioneered a model that integrates the different disciplines of the performing arts and that brings together theory and practice as well.

The Institut del Teatre currently comprises:

- 4 teaching centres:
Escola Superior d'Arts Dramàtic (School Of Drama – ESAD), Conservatori Superior de Dansa (Dance Conservatory – CSD), Escola d'Ensenyament Secundari i Artístic / Conservatori Professional de Dansa (Secondary School for the Arts / Professional Dance Academy – EESA / CPD) and Escola Superior de Tècniques de les Arts de l'Espectacle (School of Performing Arts Technology – ESTAE)
- Document Centre and Museum of the Performing Arts (MAE)
- 2 provincial centres: one in Terrassa (Vallès) and the other in Vic (Osona)

www.institutdelteatre.cat

.....

Innovation in Teaching the Performing Arts and Related Technology, a Permanent Mission

Jordi Font, Director of the Institut del Teatre

.....

True teachers are always learning: the human complexity and diversity they face every day spurs them on relentlessly to do better, to offer solutions more and more tailored to the learning needs and problems of their pupils, to innovate in their methods, by inventing new approaches and providing new resources, by incorporating what other teachers have invented. Each change in the collective sensibility, each artistic innovation, each technological advance, opens up new horizons and introduces new creative variables that demand new pedagogical solutions. True teachers constantly update their artistic and pedagogical knowledge; they never stop learning.

It is crucial that drama schools know how to create the conditions for this ongoing pedagogical modernisation and innovation, so that their teachers do not become trapped within the original parameters but remain receptive and responsive, proactive and innovative, aware of the latest breakthroughs occurring around the world in their field, and capable of assimilating them, participating and making contributions. In this regard, it should be noted that the best time for doing all this will never be a specific date on the calendar, for example, when the need to prepare a new syllabus becomes urgent, with all the associated academic, economic and work implications. Such a time will always be the least recommendable, because all kinds of factors play a role, legitimate but unrelated to art and pedagogy, which can render useless all the efforts made.

Pedagogical thinking and interaction with other key areas of experience must be permanent, without circumstantial interference that limits or undermines the process. In other words, conclusions, ongoing training initiatives and pilot schemes must be developed progressively – and with the participation of counterparts from elsewhere, creators unconnected to teaching, graduates and pupils. In this way, when it comes to updating the syllabus, the most important work will already have been done and the new strategies will have been developed in sufficient depth and as jointly as possible.

The Forum on Performing Arts Pedagogy and Related Technology is intended to promote a process of ongoing, informed and objective pedagogical reflection and development, related to all the best practices we know of in each field. To this end, the Forum has been planned to conclude with the creation of a Pedagogical Observatory for the Performing Arts and Their Technology, capable of promoting this task in a participative, rigorous and fruitful way.

Therefore, the Forum on Pedagogy is not a representative congress but rather an open gathering for men and women linked to the teaching of the performing arts and related technology: a space for meeting and exchange, reflection and sharing, as well as the starting point of a new stage in the process of pedagogical modernisation, debate and development at the Institut del Teatre.

We've invited pedagogues, creators and managers working in the European performing arts scene to whom the schools attached to the Institut del Teatre have dedicated special attention. Our guidelines are those established by the European Higher Education Area and so this is the ambit that contains those references that may be of more immediate use to us.

Although the utility of this forum is mainly local, in view of the interest the project has generated, we have also invited the directors of the main centres associated with the Institut del Teatre in the Ibero-American region.

We greatly appreciate everyone's participation, we hope to learn a great deal and we are confident that the Pedagogical Observatory for the Performing Arts and Their Technology will become a decisive tool in the near future for both the Institut del Teatre and all the sister schools who wish to take part in this initiative.

The Forum is also intended to provide the initial impetus in this process, by attempting to determine the state of pedagogy in the performing arts at the present time, in each and every one of the specialities offered at the Institut del Teatre:

.....

In the field of THEATRE

- Acting
- Directing - Playwriting
- Stage design

.....

In the field of DANCE

- Classical dance
- Contemporary dance
- Spanish dance
- Integrated teaching of dance in secondary education
- Integrated programme with the IEA Oriol Martorell school of artistic education
- Choreography - Performance techniques
- Dance pedagogy

.....

In the field of PERFORMING ARTS TECHNOLOGY

- Lighting
- Sound
- Stage equipment
- Technical direction of shows

.....

In the field of ADVANCED STUDIES

- Young dance company IT-Dansa
- Young theatre company ITNC

.....

In the field of POSTGRADUATES and DOCTORATES

- Performing arts applied to education
- Performing arts applied to community action
- Performing arts applied to therapies
- Theatrical studies
- New dramaturgies and large format

.....

The field of RESEARCH and INNOVATION

Structure and calendar

The Forum will be organized into three different fields (Pedagogy, Research-Scanner and Performances), with three subject areas: Theatre, Dance and Technology

Field of pedagogy

Towards a new performance pedagogy

3, 4 and 5 February

in morning and afternoon/evening sessions

Main lecture

Presented by an outstanding personality from the world of the performing arts

Work sessions by subject areas: theatre, dance and technology

With several speakers, a moderator and invited experts to open the debate on the various issues raised

Field of research – Scanner

The new professional profiles of performativity

6 and 7 February

in morning and afternoon/evening sessions

Main lecture

Presented by an outstanding personality from the world of the performing arts

Work sessions and research

With several speakers, a moderator and invited experts to open the debate on the various issues under review

Working meetings

Performances

Performances by teachers and students from the IT

3, 4, 5 and 6 February

in evening sessions

Free admission

Limited capacity

The following persons have assisted in the organisation

Catherine Allard, Raimon Àvila, Carles Batlle, Txiki Berraondo, Jordi Coca, Guillermina Coll, Anna Estrada, Alexis Eupierre, Jordi Fàbrega, Agustí Humet, Mercè Managuerra, Mercè Mariné, Keith Morino, Enric Nolla, Magda Puyo, Jordi Planas, Bibiana Puigdefàbregas, Quim Roy, Mercè Saumell (Research-Scanner), Antonio-Simón Rodríguez.

Languages

The events will be offered in one of the following languages: Catalan (CAT), Spanish (CAS), English (EN) and French (FR).

Simultaneous interpreting services into English and Spanish will be provided.

Further information

If you have any doubts or queries please send an email to:

centenari@institutdelteatre.cat

General Coordination: Eulàlia Conangla: conanglame@institutdelteatre.cat

Field of pedagogy

Towards a new performance pedagogy

Monday
the 3rd
morning

8.00 to 9.30	Reception and accreditation		
9.30 to 10.00 Teatre Ovidi Montllor	Opening ceremony	Salvador ESTEVE Chairman of Barcelona Provincial Council	Jordi Font Director of the Institut del Teatre
10.00 to 11.00 Teatre Ovidi Montllor	Main Lecture	The ideal art school	Geoff COLMAN EN Head of Acting at the Royal Central School of Speech and Drama, London University
11.30 to 14.30	Work Sessions	With the participation of	
Theatre Teatre Ovidi Montllor	What is the ideal school like?	Imanol AGUIRRE Profesor de educación artística de la Universidad Pública de Navarra Claire HEGGEN Cia. Théâtre du Mouvement Magda PUYO Stage director and teacher of stage direction at the IT Antonio-S. RODRÍGUEZ Stage director and academic coordinator at the IT Rafael TORAN Stage director and teacher at the ESAD in Córdoba	CAS FR CAT CAT CAS
Dance, 11.30 to 14.00 Teatre Estudi	What kind of dancers do we need?	Jason BEECHY Rector of the Palucca University of Dance, Dresden Kathryn BENNETTS International teacher, coach and stager for Forsythe works Maria MUÑOZ Co-artistic director of Cia. Malpelo Jeanne YASKO The Place	EN EN CAT EN
Technology Aula P3-S2	The evolution of the professional profile in terms of performing arts technician training	Umberto BELLODI Accademia d'Arti e Mestieri dello Spettacolo Teatro alla Scala (Milano) Jean Michel DUBOIS JMD Conseil (Bagnols du Cèze) Sophie DUNOYER CFPTS, Centre de Formation Professionnelle aux Techniques du Spectacle (Bagnolet) Willy DONAGHY BECTU, Broadcasting, Entertainment, Cinematograph and Theatre Union (London) Yves FAVIER ENSATT, École Nationale Supérieure d'Arts et Techniques du Théâtre (Lyon) Patrick FERRIER CFPTS, Centre de Formation Professionnelle aux Techniques du Spectacle (Bagnolet) Bernd LANGBEIN FTVT, Förderverein für Theater und Veranstaltungstechniker (Berlin) Jean Loious LARCEBEAU ISTS - Institut Supérieur des Techniques du Son Bri NEWSELY Beuth Hochschule für Technik Berlin Regis VASSEUR Angers - Nantes Opera Chris Van GHOETEM Testcentrum Podiumtechnieken RITS (Erasmus Hogeschool Brussel) Rob WEST NSA, National Skills Academy for Creative & Cultural (Arts Council England) Ramón APARICIO Escénica Técnica (Granada), Escuela Pública de Formación Cultural de Andalucía, Agencia Andaluza de Instituciones Culturales Marisa ETXARRI CTE, Centro de Tecnología del Espectáculo (INAEM), Instituto Nacional de Artes Escénicas y Música (Madrid) José Antonio MUÑOZ LLERGO ESTAE, Escola Superior de Tècniques de les Arts de l'Espectacle, Institut del Teatre (Barcelona) Jordi PLANAS ESTAE, Escola Superior de Tècniques de les Arts de l'Espectacle, Institut del Teatre (Barcelona) Educational team from ESTAE and guests from theatres and organisations in Catalonia	Moderator: Raimon ÀVILA Invited experts: Arthur Bernstein, Txiki Berraondo, Andrés Corchero, Josep Galindo, Itziar González, Pepelú Guardiola, Lluís Masgrau, Pau Monterde, Juan Àngel Serrano Masegoso Moderator: Juan Carlos LÉRIDA Invited experts: Avelina Argüelles, Joan Boix, Claudi Bombardó, Cesc Gelabert, Roser López, Anna Maleras, Sol Picó, Kira Purcalla, Sònia Sánchez, Mathilde Van De Meerendonk This technical team will take part in each session. It is an international working group and will be organized into round tables on the different discussion topics.

Field of pedagogy

Towards a new performance pedagogy

Monday
the 3rd
afternoon

16.00 to 19.30	Work Sessions	With the participation of	
	Theatre - Acting 16.00 to 19.30 Teatre Ovidi Montllor		
	How can students be given the practical and cognitive knowledge that promotes creative freedom?	<p>Joan CASTELLS Stage director</p> <p>Guy FREIXE Founder of la Cia. Théâtre du Frêne</p> <p>Saul KOTZUBEI Fitzmaurice Voicework, Master teacher</p> <p>Mercè MARINÉ Codirectora de l'ESAD de l'Institut del Teatre</p> <p>Mercè MANAGUERRA Stage director and teacher of acting at the IT</p>	<p>CAT Moderator: Stephane LEVY</p> <p>FR Invited experts: Muntsa Alcañiz, Jordi Basora, Txiqui Berraondo, Montse Bonet, Andrés Corchero, Anna Estrada, Rosa Galindo, Pere Jané, Mark Langley, Gemma Reguant, Lluïsa Sala, Assumpta Serna, Berty Tóvias, Ramon Vila</p> <p>EN</p> <p>CAT</p> <p>CAT</p>
	Dance, 16.00 to 18.00 Teatre Estudi		
	Integrated schools	<p>Keith MORINO Director de l'EESA/CPD- Institut del Teatre i professor de dansa contemporània</p> <p>Nancy EUVERINK Director of the Integrated School of The Hague</p> <p>Laurel TOTO Canada's National Ballet School</p>	<p>EN Moderator: Mathilde VAN DE MEERENDONK</p> <p>EN Invited experts: Olga Adroher, Jason Beechey, Sílvia Borrell, Maria Antònia Companys, Montse Guri</p> <p>EN</p>
	18.10 to 18.50 Teatre Estudi		
	Music for the performing arts	<p>Ignasi GÓMEZ MARGARIT Cap del Departament de Pedagogia de l'ESMUC</p> <p>Óscar MACHANCOSES Músic i instrumentista de l'Institut del Teatre</p> <p>Keith MORINO Director de l'EESA/CPD de l'Institut del Teatre</p>	<p>CAT</p> <p>CAS</p> <p>CAT</p>
	Technology Aula P3-S2		
	The evolution of the professional profile in terms of performing arts technician training	List of speakers on page 37	

Performances

18.10 to 18.40	Stage performances	Escola d'Ensenyament Secundari i Artístic / Conservatori Professional de Dansa Presentation of projects Students of the three specialisations: Classical, Contemporary and Spanish Dance	Double Room
18.40 to 19.20	Repertory	IT Dansa Jove Companyia de l'Institut del Teatre	Double Room
20.30 to 21.30	Showroom followed by talk	Biomecànica + Noh, Tradition and modernity in the pre-performance Moreno Bernardi - Masato Matsuura	Double Room

Field of pedagogy

Towards a new performance pedagogy

Tuesday
the 4th
morning

9.00 to 10.00 Teatre Ovidi Montllor	Main Lecture	The performing arts today	Cesc GELABERT Ballarí, coreògraf, mestre, director de Gelabert-Azzopardi Cia. de Dansa	CAT
10.30 to 15.00	Work Sessions	With the participation of		
Theatre-Playwriting				
10.30 to 13.30 Teatre Ovidi Montllor	The current challenges of the pedagogy of playwriting	<p>Joseph DANAN Playwright and lecturer at the Université Sorbonne Nouvelle</p> <p>Guillem-Jordi GRAELLS Teacher of playwriting at the IT</p> <p>Carles BATLLE Teacher of playwriting at the IT</p> <p>Joan FONT Director de Els Comediants</p> <p>José SANCHIS Autor i director teatral. Director del Nuevo Teatro Fronterizo</p>	<p>FR</p> <p>CAT</p> <p>CAT</p> <p>CAT</p> <p>CAS</p>	<p>Moderator: Joan CASAS</p> <p>Invited experts: Gerardo Camilletti, Roberto Fratini, Ramiro Lehkunic, Albert Mestres, Víctor Molina, Enric Nolla, Assumpta Serna, Rafael Ruiz, Victòria Szpunberg, Ramon Vila, Teresa Vilardell</p>
Dance				
10.30 to 12.30 Teatre Estudi	What kind of training do we need?	<p>Salva SANCHIS P.A.R.T.S. Performing Arts Research and Training Studios</p> <p>Àngels MARGARIT Founder of Cia. Mudances</p> <p>Alexandre MÚNZ Coreògraf i pedagog. Ballet i dansa contemporània</p>	<p>EN</p> <p>CAT</p> <p>EN</p>	<p>Moderator: Jeroen FABIUS</p> <p>Invited experts: Lali Aiguadé, Catherine Allard, Belén Cabanes, Alexis Eupiere, Lipi Hernández, Monica Lombardo, Keith Morino, Mathilde Van De Meerendonk</p>
13.00 to 15.00				
Teatre Estudi	Professional schools	<p>Mar MEL Directora del Real Conservatorio de Danza de Madrid</p> <p>Geniève MELEY Conservatoire de Paris</p> <p>Laurel TOTO Canada's National Ballet School</p> <p>Juana SÁNCHEZ and Pilar PÉREZ CALVETE Dirección del Área de Danza del Centro Andaluz de Danza</p>	<p>CAS</p> <p>FR</p> <p>EN</p> <p>CAS</p>	<p>Moderator: Keith MORINO</p> <p>Invited experts: Olga Adroher, Catherine Allard, Joan Boix, Silvia Borrell, Rodolfo Castellanos, Olga Cobos, José Cruz, Anna Maleras, Peter Mika</p>
Technology				
Aula P3-S2	Youth training, adult training and ITC. Pedagogical tools	List of speakers on page 37		

Field of pedagogy

Towards a new performance pedagogy

Tuesday
the 4th
afternoon

15.00 to 19.30	Work Sessions	With the participation of	
	Theatre-Direction 15.00 to 18.00 Teatre Ovidi Montllor		
	The stage as the confrontation of ideas	Gilberto GUERRERO Director de la Escuela Nacional de Arte Teatral (ENAT-INBA, México DF) Beno MAZZONE Teatro Libero Palermo Mark LANGLEY Cap del Departament d'Arts Escèniques de la Bath Spa University Ramon SIMÓ Director of the Grec Festival Carme PORTACELI Stage director and teacher at the IT	CAS Moderator: Sílvia FERRANDO FR Invited experts: Alfred Casas, Joan Castells, Rafael Duran, Beth Escudé, Joan M. Gual, Guillermo Heras, Ferran Madico, Frederic Roda, Carlota Subirós EN CAT CAT
	"Sofing" 18.00 to 19.00 Informal space for debate		Bar: sofa area
	Dance 16.30 to 18.30 Teatre Estudi		
	Schools for advanced training	Geniève MELEY Conservatoire de Paris Jeroen FABIUS Exdirector artístic del SNDO Virginia VALERO Directora del Conservatorio Superior de Danza de Madrid Salva SANCHIS P.A.R.T.S. Jordi FÀBREGA Director CSD - IT	FR Moderator: Roberto FRATINI EN Invited experts: Eulàlia Bergadà, Sílvia Borrell, Olga Cobos, Alexis Eupierre, Neus Fernández, Lluís Masgrau, Peter Mika, Keith Morino, Agustí Ros, Victòria Szpunberg CAS EN CAT
	Technology Aula P3-S2		
	The training centre and its role in pedagogical innovation	List of speakers on page 37	

Performances

16.00 to 16.30	Improvised sheet music	3rd- and 4th-year students of the CSD	Aula P0.D3
19.00 to 20.00	Kamuyot open rehearsal	IT Dansa Jove Companyia de l'Institut del Teatre	Double Room
20.15 to 22.00	Music for the performing arts	IT instrumentalists: Xavi Algans, Juanjo Barreda, Robert Infiesta, Óscar Machancoses, Eugeni Manils, Ferran Martínez, Carlos Morera, Juli Rodríguez, Carlos Silva, Dani Tejedor	Double Room
22.00 to 24.00	Open Piano		Bar

Field of pedagogy

Towards a new performance pedagogy

Wednesday
the 5th
morning

9.00 to 10.00 Teatre Ovidi Montllor	Main Lecture	The integration of stage design	José M. CASTANHEIRA Stage designer	EN
10.30 to 15.00	Work Sessions	With the participation of		
Theatre-Stage design				
10.30 to 13.30 Teatre Ovidi Montllor				
Integration of stage design in stage production		José M. CASTANHEIRA Stage designer Marcel FREYDEFONT Stage designer Anna SOLANILLA Stage designer, Head of Stage Design Department – IT Alfons FLORES Stage designer	CAS FR CAT CAT	Moderator: Quim ROY Invited experts: Carles Batlle, Gerardo Camilletti, Andrés Corchero, Ignasi Font, Ramon Ivars, Stephane Levy, Angels Margarit, Karla Miranda, Enric Nolla, Isidre Prunés, Marta Rafa, Rafael Ruiz, José Sanchis, Ramón Simó, Anna Solanilla
Dance				
10.30 to 12.30 Teatre Estudi				
What changes should be made in the didactics?		Guillermina COLL Head of Pedagogy Department CSD – IT Juan Carlos LÉRIDA Dancer, choreographer and flamenco teacher Fay NENANDER Consultant: dance-related issues Wilfride PIOLLET Star Dancer of the Opéra de Paris	CAT CAS EN FR	Moderator: Alexis EUPIERRE Invited experts: Rosa Alba, Catherine Allard, Montse Lloret, Núria Plana, Noëlle Simonet, Olga Tragant, Mathilde Van De Meerendonk
Dance, 13.00 to 15.00 Teatre Estudi				
What elements are essential and complementary to the training of dancers?		Cesc GELABERT Dancer and choreographer Joan Carles FERNANDEZ Teacher in the Department of Movement at the IT Thierry HOCHSTÄTTER Músic compositor. Professor de ritme i percussió per a ballarins Sabine DAHRENDORF Coreògrafa i intèrpret. Cofundadora de la Companyia Danat	CAT CAT EN CAS	Moderator: Ester VENDRELL Invited experts: Toni Gómez, Neus Fernández, Isabel Llobera, Mercè Mateu, Carles Puértolas, Bibiana Puigdefàbregas, Agustí Ros, Carles Salas
Technology Aula P3-S2				
Twofold training: experiences in Europe		List of speakers on page 37		

Field of pedagogy

Towards a new performance pedagogy

Wednesday
the 5th
afternoon

15.00 to 18.30	Work Sessions	With the participation of		
Theatre 15.00 to 18.30 Teatre Ovidi Montllor Types of schools		Geoff COLMAN Royal Central School of Speech and Drama, London University	EN	Moderator: Pepelú GUARDIOLA Invited experts: Giles Auckland-Lewis, Guillermo Heras, Agustí Humet, Mercè Mariné, Beno Mazzone, Carles Salas, Magda Puyo
		Anna ESTRADA Codirectora de l'ESAD de l'Institut del Teatre	CAT	
		Victoria SAVELIEVA Professora i directora d'escena de teatre dramàtic i operístic	CAS	
		Josep GALINDO Director of Eòlia	CAT	
		Leslie ISHII Actriu, directora d'escena i pedagoga	EN	
		Gerardo CAMILLETTI Decano de Arte Dramático del Instituto Universitario Nacional de las Artes (IUNA, Buenos Aires)	CAS	
Theatre 18.30 to 20.00 Auditori Ibero-American space, a global subject. For a 21st-century agenda for the Ibero-American stage		Gilberto GUERRERO Director de la Escuela Nacional de Arte Teatral (ENAT-INBA, México-DF)		
		Rafael RUIZ Director de la Real Escuela Superior de Arte Dramático (RESAD, Madrid)		
		Juan Angel SERRANO MASEGOSO Presidente de la Asociación Española de Centros de Enseñanzas Superiores Artísticas (ACESEA), ex-Director de la Escuela Superior de Arte Dramático (ESAD, Murcia)		
		Guillermo HERAS Director Ejecutivo de la Unidad Técnica de Iberescena		
		Anna ESTRADA Codirectora de la Escuela Superior de Arte Dramático del Institut del Teatre (ESAD-IT, Barcelona)		
		Mercè MARINÉ Codirectora de la Escuela Superior de Arte Dramático del Institut del Teatre (ESAD-IT, Barcelona)		
		Jordi FÀBREGA Director del Conservatorio Superior de Danza del Institut del Teatre (CSD-IT, Barcelona)		
		Keith MORINO Director de la Escuela de Enseñanza Secundaria y Artística / Conservatorio Profesional de Danza (EESA/CPD)		
		Jordi FONT Director general del Institut del Teatre		
		Dance, 16.30 to 18.30 Teatre Estudi Career prospects for young companies		
Kathryn BENNETTS Classical dancer	EN			
Patrice DELAY Codirector de l'Escola de Dansa de Ginebra i Ballet Junior de Ginebra	FR			
		Adriana POUS Directora artística of the Cia. Dantzaz	CAS	
Technology Aula P3-S2 Twofold training: is it applicable to the performing arts sector in Catalonia?		List of speakers on page 37		

Performances

19.00 to 19.50	Pratique rythmique. Demonstration class	Thierry Hochstätter	Double Room
20.00 to 21.00	Kamuyot open rehearsal	IT Dansa Jove Companyia de l'Institut del Teatre	Double Room

Research field - Scanner

New professional identities in the ambit of performativity

Sessions organised since 2008 that the IT dedicates to reflection on research into the performing arts

Thursday
the 6th
morning

9.00 to 9.15 Teatre Ovidi Montllor	Presentation SCANNER 2014	Mercè SAUMELL Director of Cultural Services at the IT	CAT	
9.30 to 10.00 Teatre Ovidi Montllor	Introduction	The state of performance studies within theatre studies	Boris DAUSSÀ Teacher in the Department of Theory and History at the IT	CAT
10.00 to 11.15 Teatre Ovidi Montllor	Main Lecture	Site-specific and heritage-related research projects	Anna BIRCH Royal Conservatoire of Scotland	EN
11.45 to 14.00 Teatre Ovidi Montllor	Work Session State of research in the performing arts in Spain	With the participation of Esteve ARBOIX Dept. of Teaching and Research AQU Catalunya José A. SÁNCHEZ University of Castilla-La Mancha Lluís MASGRAU Teacher at the Institut del Teatre Eneko LORENTE Universidad del País Vasco Project ESAD Euskadi	CAT CAS CAT CAS	Moderator: Mercè SAUMELL

Thursday
the 6th
afternoon

16.00 a 16.30 Teatre Ovidi Montllor	PRAEC	Guillem-Jordi GRAELLS Teacher at the Institut del Teatre	CAT	
16.30 to 19.00 Teatre Ovidi Montllor	Working meeting The situation of the new professional identities	With the participation of Raimon ÀVILA Teacher in the Department of Movement at the IT Esther BELVÍS Trebball amb ARTEA, Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía Constanza BRNCIC Dancer and choreographer Núria FONT Videodance cultural projects	CAT CAS CAT	Moderator: Boris DAUSSÀ

Performances

20.00 to 21.00	Visit to exhibition and talk with the artist	Systematurgy. Actions, Devices and Drawings A project by Marcel·lí ANTÚNEZ	Arts Santa Mònica La Rambla, 7
20.00 to 22.00	Gaga class (1 h) Open Jam (1 h)	IT Dansa Jove Companyia de l'Institut del Teatre and Ariadna Montfort	Double Room

Research field - Scanner

New professional identities in the ambit of performativity

Sessions organised since 2008 that the IT dedicates to reflection on research into the performing arts

Friday
the 7th
morning

9.30 to 10.30

Teatre Ovidi Montllor

Main Lecture

Conversation with Antonio Pizzo and Marcel·lí Antúnez on digital languages and new acting models

Marcel·lí ANTÚNEZ CAT

Performer

Antonio PIZZO CAS

DAMS Università degli Studi di Torino

11.00 to 14.00

Teatre Ovidi Montllor

Work Session

Present and future of new professional identities in the ambit of performativity

With the participation of

Xavier CASANOVAS
Casanovas Consultores

CAT

Moderator: Ester VENDRELL

Elena DUESO
Teacher of dance, therapist and doctor at the IT

CAT

Gemma REGUANT
Actriu, doctora en Art Dramàtic i professora de veu i expressió corporal

CAT

Itz'iar ZORITA
Mobiolak, exhibition projects collective

CAS

14.00 to 14.30

Teatre Ovidi Montllor

Closing ceremony

Official closure of the Forum

Presentation of the project for a Performing Arts Pedagogical Observatory

Joan Carles GARCÍA CAÑIZARES

Member for the Office of the Chairman of Barcelona Provincial Council

---

Institut del Teatre Board of Directors

President

Salvador Esteve i Figueras
Chairman of Barcelona Provincial Council

Board Members

Ferran Civil Arnabat

Joan Carles García Cañizares

Núria Llorach Molons

F. Xavier Forcadell Esteller

Jesús Ángel García Bragado

Carles Ruiz Novella

Jordi Font i Cardona
Director of the Institut del Teatre

Jordi Roig i Vinyals
Manager of the Institut del Teatre

Institut del Teatre Management Team

Jordi Font i Cardona
Director

Jordi Roig i Vinyals
Manager

Mercè Saumell Vergés
Director of Cultural Services

Antonio-Simón Rodríguez Martínez
Academic Coordinator

Anna Estrada Verdaguer
Director of Pedagogy at the School of Drama (ESAD)

Mercè Mariné Ferré
Academic Director at the School of Drama (ESAD)

Keith Seiji Morino
Director, Secondary School for the Arts / Professional Dance Academy (EESA / CPD)

Jordi Fàbrega Górriz
Director of the Dance Conservatory (CSD)

José Muñoz Llergo
Director of the Provincial Centre of Vallès

Jordi Planas i Vandrell
Director of the School of Performing Arts Technology (ESTAE)

Carles Salas Monforte
Director of the Provincial Centre of Osona

Maria Pujol
Academic Secretary

Anna Valls
Director of the Museum of the Performing Arts – (MAE)

Francesca Alaminos
Head of the Management and Administration Office

Rosa M. Canals
Head of the Department of Resources and Technical Services

Jesús Lahoz
Head of the Department of Finance

M. José Fajardo
Head of the Department of Development and Processes

Centenary Committee

Jordi Coca

Centenary Office

Eulàlia Conangla
General coordination

Conce Acedo
Relations with IT participants at the Forum on Pedagogy

Sílvia Andrés
Coordination of the 5th Sessions on Social Inclusion | Volunteer Work

Jordi Aubach and Dolors Bernal
Image and communication

Marina Escoda
Relations with dance schools

Artur García
Website maintenance

Eric de Gispert and Oriol Serra
Audiovisual services

Maria Guillén
Production

Núria Miralbell
Performance venues

Mireia Miñana
Production IT Dansa

Àngels Nogué
Coordination of Forum of Municipal Theatres | Institutional relations

Jordi Sabaté
Head of the General Services Department

Centenary poster

Jaume Plensa
Copyright photo: Plensa Studio Barcelona

Forum de Pédagogie des Arts et des Techniques du Spectacle

L'Institut del Teatre

L'année 2013 a marqué les cent ans de l'Institut del Teatre. L'institution doit son existence à la détermination d'Adrià Gual (1892-1943), metteur en scène, scénographe, artiste plastique et pédagogue, et au soutien des autorités politiques de la Diputació de Barcelona (Conseil général de Barcelone) de l'époque, qui en 1914 est devenue un noyau central de la Mancomunitat de Catalunya (Fédération de communes de Catalogne). Le 16 janvier 1913, a débuté ainsi une aventure qui se poursuivra pendant un siècle.

Durant ces cent ans, l'Institut del Teatre a traversé nombre de situations, toujours liées aux difficultés de notre histoire. Sous la IIe République, il était dirigé par Joan Alavedra. À l'issue de la Guerre civile espagnole, et pendant trente ans il était sous la houlette de Guillermo Díaz-Plaja. D'une manière ou d'une autre, l'Institut a toujours été présent dans la vie scénique catalane. Il a formé des acteurs, des danseurs et des chorégraphes, et par la suite des metteurs en scène et des dramaturges, et constitué un patrimoine documentaire et muséistique, ainsi qu'une bibliothèque des arts scéniques qui figure aujourd'hui parmi les plus importantes d'Europe : quatre-cent mille titres et près d'un million de documents.

Dès 1970, et sous la direction d'Hermann Bonnín, puis de Josep Montanyès et de Jordi Coca, Pau Monterde et actuellement de Jordi Font, l'Institut s'est définitivement imposé comme une des pierres angulaires de la vie théâtrale catalane.

L'Institut del Teatre n'a jamais été conçu comme un simple regroupement d'écoles, mais comme un des axes institutionnels du pays en matière d'arts dramatiques. Ainsi, l'Institut del Teatre a constitué un modèle d'avant-garde au sein duquel coexistent différentes disciplines des arts scéniques et où la théorie et la pratique vont de pair.

Actuellement l'Institut del Teatre est composé de :

- 4 centres d'enseignement : École supérieure d'art dramatique (ESAD), Conservatoire supérieur de danse (CSD), École d'enseignement secondaire et artistique - Conservatoire professionnel de danse (EESA - CPD) et École supérieure des techniques et des arts du spectacle (ESTAE)
- Le Centre de documentation et le musée des Arts scéniques (MAE)
- 2 centres territoriaux : un à El Vallès (Terrassa) et l'autre à Osona (Vic)

www.institutdelteatre.cat

L'innovation pédagogique des arts et techniques du spectacle, une mission permanente

Jordi Font, directeur général de l'Institut del Teatre

Le véritable enseignant apprend toujours : la complexité et la diversité humaines auxquelles il est confronté chaque jour le poussent à exceller sans cesse, à élaborer des réponses toujours plus adaptées aux besoins et problèmes d'apprentissage de ses élèves, à innover dans ses méthodologies, en inventant de nouvelles manières de faire et de nouvelles ressources à gérer, en intégrant ce qu'ont inventé d'autres enseignants. Chaque changement dans la sensibilité collective, chaque innovation artistique, chaque avancée technologique ouvre de nouveaux horizons, introduit de nouvelles variables créatives qui nécessitent de nouvelles réponses pédagogiques. Le véritable enseignant ne cesse d'actualiser sa connaissance artistique et pédagogique, il apprend en permanence.

Il est donc essentiel que les écoles artistiques sachent créer les conditions propices à cette actualisation et à cette innovation pédagogique permanente, de façon que leur professorat ne reste pas bloqué dans les limites de départ, mais soit au contraire perméable et réceptif, proactif et innovant ; qu'il soit au courant des avancées les plus avant-gardistes réalisées à travers le monde dans son domaine, qu'il se sente capable de les intégrer, d'y participer, d'apporter ses propres contributions. En ce sens, il convient de noter que le contexte idéal pour cela, ne sera jamais une date isolée sur le calendrier, par exemple, au moment de conclure dans l'urgence un nouveau plan d'études avec tous les aspects académiques, économiques et professionnels que cela implique. Un tel moment sera toujours le plus contre-indiqué car il suscitera tous types de mobiles, légitimes, mais étranger à l'art et à la pédagogie, ce qui peut rendre tout effort inutile.

La réflexion pédagogique et l'interaction avec les autres expériences de référence doivent être permanentes, sans médiatisations circonstancielles qui les limitent ou leur fassent obstacle. Autrement dit, il est nécessaire que les conclusions, les initiatives de formation permanente, les essais pilotes se développent de manière progressive, avec la participation d'homologues de tous domaines, de créateurs extérieurs à l'enseignement, de diplômés et d'élèves. Ainsi, au moment d'actualiser le plan d'études, le gros du travail aura déjà été réalisé et les positions se seront débloquées sur des bases solides et de la façon la plus collégiale possible.

Le Forum de pédagogie des arts et des techniques du spectacle a pour but d'encourager un processus de réflexion et d'élaboration pédagogique permanent, informé et objectif, en lien avec toutes les bonnes pratiques que nous découvrirons dans chaque domaine. À ces fins, nous proposons que le Forum débouche sur la création d'un Observatoire de pédagogie des arts et des techniques du spectacle, capable de promouvoir cette tâche de manière participative, rigoureuse, et émulative.

Le Forum de pédagogie ne saurait donc être un congrès représentatif, mais une agora ouverte, d'hommes et de femmes liés à la pédagogie des arts et les techniques du spectacle. Un espace de rencontre et d'échange, de réflexion et de mise en commun. Il constitue également le point de départ d'une nouvelle étape dans le processus d'actualisation, de débat et d'élaboration pédagogique de l'Institut del Teatre.

Nous y avons invité certains

pédagogues, créateurs et gestionnaires du monde scénique européen auquel les écoles de l'Institut del Teatre ont donné la priorité. Nos paramètres sont ceux de l'Espace européen de l'enseignement supérieur : ce domaine inclut donc les références qui peuvent nous être les plus utiles.

Bien que l'utilité de ce forum soit essentiellement locale, le projet a suscité un tel intérêt que nous avons invité les directions des principaux centres ibéro-américains partenaires de l'Institut del Teatre à y participer.

Nous remercions chacun pour sa participation et espérons que cet événement nous apportera beaucoup. Nous sommes certains que l'Observatoire de pédagogie des arts et des techniques du spectacle finira par devenir un instrument clé de l'Institut del Teatre et de toutes les écoles amies qui voudront y prendre part.

Ce forum se propose également de donner le coup d'envoi de cette initiative, en essayant de faire un état des lieux de la pédagogie scénique actuelle dans chacune des spécialisations qu'offre l'Institut del Teatre :

.....

Dans le domaine du THÉÂTRE

- Interprétation
- Mise en scène-dramaturgie
- Scénographie

.....

Dans le domaine de la DANSE

- Danse classique
- Danse contemporaine
- Danse espagnole
- Enseignement intégré de danse et secondaire
- Coursus intégré conjoint avec l'IEA Oriol Martorell
- Chorégraphie-techniques d'interprétation
- Pédagogie de la danse

.....

Dans le domaine des TECHNIQUES DU SPECTACLE

- Éclairagisme
- Son
- Machinerie scénique
- Direction technique de spectacles

.....

Dans le domaine des ÉTUDES DE PERFECTIONNEMENT

- Jeune compagnie de danse IT-Dansa
- Jeune compagnie de théâtre ITNC

.....

Dans le domaine du TROISIÈME CYCLE et du DOCTORAT :

- Arts scéniques appliqués à l'éducation
- Arts scéniques appliqués à l'action communautaire
- Arts scéniques appliqués à la thérapeutique
- Études théâtrales
- Nouvelles dramaturgies et grand format...

.....

Le domaine de la RECHERCHE et de l'INNOVATION

Structure et calendrier

Le Forum sera organisé selon trois grands domaines (Pédagogie, Recherche – Scanner et Représentations), et autour de trois spécialités (Théâtre, Danse et Techniques du spectacle)

Domaine Pédagogie

Pour une nouvelle pédagogie des arts scéniques

3, 4 et 5 février

Sessions du matin et de l'après-midi

Conférence générale

Assurée par une personnalité éminente du monde de la scène

Sessions de travail par domaine : théâtre, danse et techniques

Avec différents intervenants, un modérateur, et des experts invités pour ouvrir le débat sur les divers thèmes envisagés

Domaine Recherche – Scanner

Les nouveaux profils professionnels de la performativité

6 et 7 février

Sessions du matin et de l'après-midi

Conférence générale

Assurée par une personnalité éminente du monde de la scène

Sessions de travail et de recherche

Avec différents intervenants, un modérateur, et des experts invités pour ouvrir le débat sur les divers thèmes envisagés

Ateliers

Représentations

Représentations données par les professeurs et les élèves de l'IT

3, 4, 5 et 6 février

Sessions de l'après-midi et en soirée

Accès libre

Places limitées

Sont intervenus dans l'organisation de ce forum

Catherine Allard, Raimon Àvila, Carles Batlle, Txiki Berraondo, Jordi Coca, Guillermina Coll, Anna Estrada, Alexis Eupierre, Jordi Fàbrega, Agustí Humet, Mercè Managuerra, Mercè Mariné, Keith Morino, Enric Nolla, Magda Puyo, Jordi Planas, Bibiana Puigdefàbregas, Quim Roy, Mercè Saumell (Recherche-Scanner), Antonio-Simón Rodríguez.

Langues

Les langues de participations sont les suivantes : catalan (CAT), espagnol (CAS), anglais (EN) et français (FR).

Une traduction simultanée vers l'anglais et l'espagnol sera assurée.

Complément d'information

Pour toute question, veuillez envoyer un courriel à : centenari@institutdelteatre.cat

Coordination générale : Eulàlia Conangla : conanglame@institutdelteatre.cat

Domaine Pédagogie

Pour une nouvelle pédagogie des arts scéniques

Lundi 3
matin

8h - 9h30

Réception et accréditations

9h30 - 10h

Théâtre Ovidi Montllor

Ouverture

Salvador ESTEVE

Président du Conseil général de Barcelone

Jordi Font

Directeur général de l'Institut del Teatre

10h - 11h

Théâtre Ovidi Montllor

Conférence générale

École d'art idéale

Geoff COLMAN

Head of Acting at the Royal Central School of Speech and Drama, London University

EN

11h30 - 14h30

Sessions de travail

Intervenants

Théâtre

Théâtre Ovidi Montllor

À quoi ressemble l'école idéale ?

Imanol AGUIRRE

Profesor de educación artística de la Universidad Pública de Navarra

Claire HEGGEN

Cie. Théâtre du mouvement

Magda PUYO

Metteur en scène et professeur de direction à l'IT

Antonio-S. RODRÍGUEZ

Metteur en scène et coordinateur académique à l'IT

Rafael TORAN

Directeur de scène et professeur de l'ESAD de Cordoue

CAS

FR

CAT

CAT

CAS

Modération : Raimon ÀVILA

Experts invités :

Arthur Bernstein,

Txiki Berraondo,

Andrés Corchero,

Josep Galindo,

Itziar González,

Pepelú Guardiola,

Lluís Masgrau

Pau Monterde,

Juan Àngel Serrano

Masegoso

Danse, 11h30 - 14h

Théâtre Estudi

Quel type de danseur recherchons-nous aujourd'hui ?

De quel type d'interprètes les nouveaux chorégraphes ont-ils besoin ?

Jason BEECHY

Rector of the Palucca University of Dance, Dresden

Kathryn BENNETTS

International teacher, coach and stager for Forsythe works

Maria MUÑOZ

Coordinatrice artistique de la Compagnie Malpelo

Jeanne YASKO

The Place

EN

EN

CAT

EN

Modération :

Juan Carlos LÉRIDA

Experts invités :

Avelina Argüelles, Joan Boix,

Claudi Bombardó, Cesc

Gelabert, Roser López,

Anna Maleras, Sol Picó, Kira

Purcalla, Sònia Sánchez,

Mathilde Van De Meerendonk

Techniciens

Salle P3-S2

La formation des techniciens du spectacle face à l'évolution du profil professionnel

Umberto BELLODI

Accademia d'Arti e Mestieri dello Spettacolo Teatro alla Scala (Milano)

Jean-Michel DUBOIS

JMD Conseil (Bagnols du Cèze)

Sophie DUNOYER

CFPTS, Centre de formation professionnelle aux techniques du spectacle (Bagnolet)

Willy DONAGHY

BECTU, Broadcasting, Entertainment, Cinematograph and Theatre Union (London)

Yves FAVIER

ENSATT, École nationale supérieure d'arts et techniques du théâtre (Lyon)

Patrick FERRIER

CFPTS, Centre de formation professionnelle aux techniques du spectacle (Bagnolet)

Bernd LANGBEIN

FTVT, Förderverein für Theater und Veranstaltungstechniker (Berlin)

Jean Loious LARCEBEAU

ISTS - Institut supérieur des techniques du son

Bri NEWESLEY

Beuth Hochschule für Technik Berlin

Régis VASSEUR

Opéra d'Angers - Nantes

Chris Van GHOETEM

Testcentrum Podiumtechnieken RITS (Erasmus Hogeschool Brussel)

Rob WEST

NSA, National Skills Academy for Creative & Cultural (Arts Council England)

Ramón APARICIO

Escénica Técnica (Granada), Escuela Pública de Formación Cultural de Andalucía, Agencia Andaluza de Instituciones Culturales

Marisa ETXARRI

CTE, Centro de Tecnología del Espectáculo (INAEM), Instituto Nacional de Artes Escénicas y Música (Madrid)

José Antonio MUÑOZ LLERGO

ESTAE, Escola Superior de Tècniques de les Arts de l'Espectacle, Institut del Teatre (Barcelona)

Jordi PLANAS

ESTAE, Escola Superior de Tècniques de les Arts de l'Espectacle, Institut del Teatre (Barcelona)

Équipe d'enseignement

de l'ESTAE et les invités des théâtres et des organisations de la Catalogne

Domaine Pédagogie

Pour une nouvelle pédagogie des arts scéniques

Lundi 3
après-midi

16h - 19h30

Sessions de travail

Intervenants

Théâtre-Interprétation

16h - 19h30

Théâtre Ovidi Montllor

Comment pouvons-nous transmettre aux élèves des connaissances pratiques et cognitives qui encouragent leur liberté créative ?

Joan CASTELLS

Metteur en scène

Guy FREIXE

Fondateur de la Cie. Théâtre du frêne

Saul KOTZUBEI

Fitzmaurice Voicework, Master teacher

Mercè MARINÉ

Codirectora de l'ESAD de l'Institut del Teatre

Mercè MANAGUERRA

Metteur en scène et professeur d'interprétation – IT

CAT

FR

EN

CAT

CAT

Moderation : Stephane LEVY

Experts invités :

Muntsa Alcañiz, Jordi Basora, Txiqui Berraondo, Montse Bonet, Andrés Corchero, Anna Estrada, Rosa Galindo, Pere Jané, Mark Langley, Gemma Reguant, Lluïsa Sala, Assumpta Serna, Berty Toviás, Ramon Vila

Danse, 16h - 18h

Théâtre Estudi

École intégrée

Keith MORINO

Director de l'EESA/CPD- Institut del Teatre i professor de dansa contemporània

Nancy EUVERINK

Directrice de l'École intégrée de La Haye

Laurel TOTO

Canada's National Ballet School

EN

EN

EN

Moderation :

Mathilde VAN DE MEERENDONK

Experts invités :

Olga Adroher, Jason Beechey, Sílvia Borrell, Maria Antònia Companys, Montse Guri

18h10 - 18h50

Théâtre Estudi

Musiques pour les arts scéniques

Ignasi GÓMEZ MARGARIT

Cap del Departament de Pedagogia de l'ESMUC

Óscar MACHANCOSES

Músic i instrumentista de l'Institut del Teatre

Keith MORINO

Director de l'EESA/CPD de l'Institut del Teatre

CAT

CAS

CAT

Techniciens

Salle P3-S2

La formation des techniciens du spectacle face à l'évolution du profil professionnel

Synthèse des intervenants de la page 51

Représentations

18h10 - 18h40

Démonstration de travail scénique

École d'enseignement secondaire et artistique
Conservatoire professionnel de danse
Présentation de travaux
Élèves issus des trois spécialités : danse classique, contemporaine et espagnole

Salle double

18h40 - 19h20

Démonstration de répertoire

Jeune compagnie de danse IT-Dansa de l'Institut del Teatre

Salle double

20h30 - 21h30

Showroom

Biomecànica + Noh,
tradition et modernité de la pré-interprétation
Moreno Bernardi - Masato Matsuura

Salle double

Domaine Pédagogie

Pour une nouvelle pédagogie des arts scéniques

Mardi 4
matin

9h - 10h Théâtre Ovidi Montllor	Conférence générale	Les arts scéniques aujourd'hui	Cesc GELABERT Ballarí, coreògraf, mestre, director de Gelabert-Azzopardi Cia. de Dansa	CAT
10.30 - 15 h	Sessions de travail	Intervenants		
Théâtre-Dramaturgie				
10h30 - 13h30				
Théâtre Ovidi Montllor				
Les défis actuels de la pédagogie de l'écriture dramatique	Joseph DANAN Dramaturge et professeur de l'université Sorbonne nouvelle	FR	Modération : Joan CASAS	
	Guillem-Jordi GRAELLS Professeur de dramaturgie à l'Institut del Teatre	CAT	Experts invités : Gerardo Camilletti, Roberto Fratini, Ramiro Lehkuniec, Albert Mestres, Victor Molina, Enric Nolla, Rafael Ruiz, Assumpta Serna, Victòria Szpunberg, Ramon Vila, Teresa Vilardell	
	Carles BATLLE Professeur de dramaturgie à l'Institut del Teatre	CAT		
	Joan FONT Directeur d'Els Comediants	CAT		
	José SANCHIS Autor i director teatral. Director del Nuevo Teatro Fronterizo	CAS		
Danse, 10h30 -12h30				
Théâtre Estudi				
De quel type d'entraînement avons-nous besoin ?	Salva SANCHIS P.A.R.T.S. Performing Arts Research and Training Studios	EN	Modération : Jeroen FABIUS	
	Àngels MARGARIT Fondatrice de la Cie. Mudances	CAT	Experts invités : Lali Aiguadé, Catherine Allard, Belén Cabanes, Alexis Eupiere, Lipi Hernández, Monica Lombardo, Keith Morino, Mathilde Van De Meerendonk	
	Alexandre MÚNZ Coreògraf i pedagog. Ballet i dansa contemporània	EN		
13h - 15h				
Théâtre Estudi				
Écoles professionnelles	Mar MEL Directora del Real Conservatorio de Danza de Madrid	CAS	Modération : Keith MORINO	
	Geniève MELEY Conservatoire de Paris	FR	Experts invités : Olga Adroher, Catherine Allard, Joan Boix, Sílvia Borrell, Rodolfo Castellanos, Olga Cobos, José Cruz, Anna Maleras, Peter Mika	
	Laurel TOTO Canada's National Ballet School	EN		
	Juana SÁNCHEZ i Pilar PÉREZ CALVETE Dirección del Área de Danza del Centro Andaluz de Danza	CAS		
Techniciens				
Salle P3-S2				
Le jeune étudiant « TIC » et l'apprenant adulte : outils pédagogiques	Synthèse des intervenants de la page 51			

Domaine Pédagogie

Pour une nouvelle pédagogie des arts scéniques

Mardi 4
après-midi

15h - 19h30	Sessions de travail	Intervenants	
	Théâtre-Direction 15h - 18h Théâtre Ovidi Montllor		
	La scène en tant que lieu de confrontation d'idées	Gilberto GUERRERO Director de la Escuela Nacional de Arte Teatral (ENAT-INBA, México DF) Beno MAZZONE Teatro Libero Palermo Mark LANGLEY Cap del Departament d'Arts Escèniques de la Bath Spa University Ramon SIMÓ Director of the Grec Festival Carme PORTACELI Metteur en scène et professeur de l'IT	CAS Modération : Sílvia FERRANDO FR Experts invités : Alfred Casas, Joan Castells, Rafael Duran, Beth Escudé, Joan M. Gual, Guillermo Heras, Ferran Madico, Frederic Roda, Carlota Subirós EN CAT CAT
	« Sofing » 18h - 19h Espace informel de débat		Bar: zone sofas
	Danse, 16h30 - 18h30 Théâtre Estudi		
	Écoles supérieures	Geniève MELEY Conservatoire de Paris Jeroen FABIUS Exdirector artístic del SNDO Virginia VALERO Directora del Conservatorio Superior de Danza de Madrid Salva SANCHIS P.A.R.T.S. Jordi FÀBREGA Director CSD - IT	FR Modération : Roberto FRATINI EN Experts invités : Eulàlia Bergadà, Sílvia Borrell, Olga Cobos, Alexis Eupierre, Neus Fernández, Lluís Masgrau, Peter Mika, Keith Morino, Agustí Ros, Victòria Szpunberg CAS EN CAT
	Techniciens Salle P3-S2		
	L'école en tant que centre d'innovation pédagogique	Synthèse des intervenants de la page 51	

Représentations

16h - 16h30	Partition improvisée	Élèves de 3 ^e et 4 ^e année du Conservatoire supérieur de danse	Salle P0.D3
19h - 20h	Essai ouvert de Kamuyot	Jeune compagnie de danse IT-Dansa de l'Institut del Teatre	Salle double
20h15 - 22h	Musique pour les arts scéniques	Instrumentistes de l'IT : Xavi Algans, Juanjo Barreda, Robert Infiesta, Óscar Machancoses, Eugeni Manils, Ferran Martínez, Carlos Morera, Juli Rodríguez, Carlos Silva, Dani Tejedor	Salle double
22h - minuit	Open Piano		Bar

Domaine Pédagogie

Pour une nouvelle pédagogie des arts scéniques

Mercredi 5
matin

9h - 10h Théâtre Ovidi Montllor	Conférence générale	Intégration de scénographie	José M. CASTANHEIRA Scénographe	EN
10.30 - 15 h	Sessions de travail	Intervenants		
	Théâtre - Scénographie 10h30 - 13h30 Théâtre Ovidi Montllor			
	Intégration de la scénographie dans les processus de mise en scène	José M. CASTANHEIRA Scénographe Marcel FREYDEFONT Scénographe Anna SOLANILLA Scénographe, directrice de la spécialité scénographie – IT Alfons FLORES Scénographe	CAS FR CAT CAT	Modération : Quim ROY Experts invités : Carles Batlle, Gerardo Camilletti, Andrés Corchero, Ignasi Font, Ramon Ivars, Stephane Levy, Àngels Margarit, Karla Miranda, Enric Nolla, Isidre Prunés, Marta Rafa, Rafael Ruiz, José Sanchis, Ramón Simó, Anna Solanilla
	Danse, 10h30 - 12h30 Théâtre Estudi			
	Quels changements doivent être opérés dans les méthodes didactiques ?	Guillermina COLL Directrice de la spécialité pédagogie du CSD – IT Juan Carlos LÉRIDA Danseur, chorégraphe et professeur de flamenco Fay NENANDER Consultant: dance-related issues Wilfride PIOLLET Danseuse étoile à l'Opéra de Paris	CAT CAS EN FR	Modération : Alexis EUPIERRE Experts invités : Rosa Alba, Catherine Allard, Montse Lloret, Núria Plana, Noëlle Simonet, Olga Tragant, Mathilde Van De Meerendonk
	13h - 15h Théâtre Estudi			
	Quels sont les éléments essentiels voire complémentaires pour la formation du danseur ?	Cesc GELABERT Danseur et chorégraphe Joan Carles FERNANDEZ Professeur du Département Mouvement – IT Thierry HOCHSTEÄTTER Músic compositor. Professor de ritme i percussió per a ballarins Sabine DAHRENDORF Coreògrafa i intèrpret. Cofundadora de la Companyia Danat	CAT CAT EN CAS	Modération : Ester VENDRELL Experts invités : Toni Gómez, Neus Fernández, Isabel Llobera, Mercè Mateu, Carles Puértolas, Bibiana Puigdefàbregas, Agustí Ros, Carles Salas
	Techniciens Salle P3-S2			
	La formation duale : expériences en Europe	Synthèse des intervenants de la page 51		

Domaine Pédagogie

Pour une nouvelle pédagogie des arts scéniques

Mercredi 5
après-midi

15h - 18h30

Sessions de travail

Intervenants

Théâtre

15h - 18h30

Auditorium

Modèles d'écoles

Geoff COLMAN

Royal Central School of Speech and Drama, London University

Anna ESTRADA

Codirectora de l'ESAD | Institut del Teatre

Victoria SAVELIEVA

Professora i directora d'escena de teatre dramàtic i operístic

Josep GALINDO

Directeur d'Eòlia

Leslie ISHII

Actriu, directora d'escena i pedagoga

EN

Modération :
Pepelú GUARDIOLA

CAT

Experts invités :

Giles Auckland-Lewis,
Guillermo Heras, Agustí
Humet, Mercè Mariné,
Benó Mazzone, Carles Salas,
Magda Puyo

CAS

CAT

EN

Théâtre

18h30 - 20h

Auditorium

Espace ibéro-américain,
sujet global. Pour un
Agenda XXI de la scène
ibéro-américaine.

Gerardo CAMILLETI

Decano de Arte Dramático del Instituto Universitario Nacional de las Artes (IUNA, Buenos Aires)

Gilberto GUERRERO

Director de la Escuela Nacional de Arte Teatral (ENAT-INBA, México-DF),

Rafael RUIZ

Director de la Real Escuela Superior de Arte Dramático (RESAD, Madrid).

Juan Angel SERRANO MASEGOSO

Presidente de la Asociación Española de Centros de Enseñanzas Superiores Artísticas (ACESEA), ex-Director de la Escuela Superior de Arte Dramático (ESAD, Murcia).

Guillermo HERAS

Director Ejecutivo de la Unidad Técnica de Iberescena

Anna ESTRADA

Codirectora de la Escuela Superior de Arte Dramático del Institut del Teatre (ESAD-IT, Barcelona)

Mercè MARINÉ

Codirectora de la Escuela Superior de Arte Dramático del Institut del Teatre (ESAD-IT, Barcelona)

Jordi FÀBREGA

Director del Conservatorio Superior de Danza del Institut del Teatre (CSD-IT, Barcelona).

Keith MORINO

Director de la Escuela de Enseñanza Secundaria y Artística / Conservatorio Profesional de Danza (EESA/CPD)

Jordi FONT

Director general del Institut del Teatre

CAS

Danse, 16h30 - 18h30

Théâtre Estudi

Sorties professionnelles
jeunes compagnies

Catherine ALLARD

Directrice artistique d'IT Dansa, IT

Kathryn BENNETTS

Danseuse classique

Patrice DELAY

Codirecteur de l'Escola de Dansa de Ginebra i Ballet Junior de Ginebra

Adriana POUS

Directrice artistique de la Cie. Dantzaz

EN

Modération :
Francesc CASADESÚS

EN

Experts invités :
Eli Ayala, Cristina Alonso, Ramón
Baeza, Eulàlia Bergadà, Nacho
Blanco, Belén Cabanes, Elena
Carmona, Olga Cobos, Beatriu
Daniel, Rosa M. Grau, Toni Jodar,
Peter Mika, M. Rosa Pérez, Montse
Sánchez, Sónia Sánchez

FR

CAS

Techniciens

Salle P3-S2

La formation duale :
applicable au secteur du
spectacle en Catalogne ?

Synthèse des intervenants de la page 51

Représentations

19h - 19h50

Cours de démonstration de la pratique rythmique

Thierry Hochstätter

Salle double

20h - 21h

Essai ouvert de *Kamuyot*

IT Dansa, Compagnie de Jeunes de l'Institut del Teatre

Salle double

Domaine Recherche - Scanner

Les nouveaux profils professionnels de la performativité

Journées que l'IT consacre depuis 2008 à la réflexion sur la recherche dans les arts scéniques

Jeudi 6
matin

9h - 9h15 Théâtre Ovidi Montllor	Presentation SCANNER 2014	Mercè SAUMELL Directrice des services culturels l'Institut del Teatre		CAT
9h30 - 10h Théâtre Ovidi Montllor	Introduction	La situation des <i>performance studies</i> dans les études théâtrales	Boris DAUSSÀ Professeur du Département Théorie et histoire - IT	CAT
10h - 11h15 Théâtre Ovidi Montllor	Conférence générale	Projets de recherche en lien avec le « site-specific » et le patrimoine	Anna BIRCH Royal Conservatoire of Scotland	EN
11h45 - 14h Théâtre Ovidi Montllor	Session de travail État des lieux de la recherche en arts scéniques dans notre pays	Intervenants Esteve ARBOIX Unité professorat et recherche d'AQU Catalunya José A. SÁNCHEZ Université de Castille-La Manche Lluís MASGRAU Professeur de l'Institut del Teatre Eneko LORENTE Universidad del País Vasco Project ESAD Euskadi	CAT CAS CAT CAS	Modération : Mercè SAUMELL

Jeudi 6
après-midi

16h - 16h30 Théâtre Ovidi Montllor	PRAEC	Guillem-Jordi GRAELLS Professeur à l'Institut del Teatre		CAT
16h30 - 19h Théâtre Ovidi Montllor	Atelier La situation des nouveaux profils professionnels	Intervenants Raimon ÀVILA Professeur du Département Mouvement - IT Esther BELVÍS Trell amb ARTEA, Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofia Constanza BRNCIC Danseuse et chorégraphe Núria FONT Réalisation de projets culturels de vidéo-danse	CAT CAT CAS CAT	Modération : Boris DAUSSÀ

Représentations

20h - 21h	Visite de l'exposition et discussion avec l'artiste	Systématurgie, actions, dispositifs et dessins. un projet de Marcel-Í ANTÚNEZ	Arts Santa Mònica La Rambla, 7
20h - 22h	Classe Gaga (1 h) Open Jam (1 h)	Jeune compagnie IT Dansa de l'Institut del Teatre et Ariadna Montfort	Salle double

Domaine Recherche - Scanner

Les nouveaux profils professionnels de la performativité

Vendredi 7
matin

Journées que l'IT consacre depuis 2008 à la réflexion sur la recherche dans les arts scéniques

9h30 - 10h30

Théâtre Ovidi Montllor

Conférence Générale

Discussion entre Antonio Pizzo et Marcel-lí Antúnez sur les langages numériques et les nouveaux modèles d'acteur

Marcel-lí ANTÚNEZ CAT

Performer

Antonio PIZZO CAS

DAMS Università degli Studi di Torino

11h - 14h

Théâtre Ovidi Montllor

Session de travail

Présent et avenir des nouveaux profils professionnels de la performativité

Intervenants

Xavier CASANOVAS
Casnovas Consultores

CAT

Modération :
Ester VENDRELL

Elena DUESO
Professeur de danse, thérapeute et médecin - IT

CAT

Gemma REGUANT
Actriu, doctora en Art Dramàtic i professora de veu i expressió corporal

CAT

Itziar ZORITA
Mobiolak, collectif de projets d'exposition

CAS

14h - 14h30

Théâtre Ovidi Montllor

Clôture

Clôture générale du forum
Présentation du projet d'Observatoire de la pédagogie des arts scéniques

Joan Carles GARCÍA CAÑIZARES

Député adjoint de la Présidence et délégué à la Culture

Conseil d'administration de l'Institut del Teatre

Président

Salvador Esteve i Figueras
Président du Conseil général de Barcelone

Membres

Ferran Civil Arnabat

Joan Carles García Cañizares

Núria Llorach Molons

F. Xavier Forcadell Esteller

Jesús Ángel García Bragado

Carles Ruiz Novella

Jordi Font i Cardona
Directeur général de l'Institut del Teatre

Jordi Roig i Vinyals
Gérant de l'Institut del Teatre

Équipe de direction de l'Institut del Teatre

Jordi Font i Cardona
Directeur général

Jordi Roig i Vinyals
Gérant

Mercè Saumell Vergés
Directrice des services culturels

Antonio-Simón Rodríguez Martínez
Coordinateur académique

Anna Estrada Verdaguer
Direction de École supérieure d'art dramatique
(directrice pédagogique)

Mercè Mariné Ferré
Direction de École supérieure d'art dramatique
(directrice académique)

Keith Seiji Morino
Directeur de École d'enseignement secondaire et
artistique - Conservatoire professionnel de danse

Jordi Fàbrega Górriz
Directeur du Conservatoire supérieur de danse

José Muñoz Llergo
Directeur du Centre territorial d'El Vallès

Jordi Planas i Vandrell
Directeur de École supérieure des techniques des
arts du spectacle

Carles Salas Monforte
Directeur du Centre territorial d'Osona

Maria Pujol
Secrétaire académique

Anna Valls
Directrice du musée d'Arts scéniques (MAE)

Francesca Alaminos
Chef du Bureau de gestion et d'administration

Rosa M. Canals
Chef de la Section Ressources et services
techniques

Jesús Lahoz
Chef de la Section Gestion économique

M. José Fajardo
Chef de la Section Développement
et processus

Mandataire pour le Centenaire

Jordi Coca

Bureau du Centenaire

Eulàlia Conangla
Coordination générale

Conce Acedo
Relation avec les participants de l'IT
au Forum pédagogie

Sílvia Andrés
Coordination Ve Journées Inclusion
sociale - Volontariat

Jordi Aubach et Dolors Bernal
Image et communication

Marina Escoda
Relations avec les écoles de danse

Artur García
Maintenance Web

Eric de Gispert et Oriol Serra
Services audiovisuels

Maria Guillén
Production

Núria Miralbell
Espaces scéniques

Mireia Miñana
Production IT Dansa

Àngels Nogué
Coordination Forum des théâtres municipaux
Relations institutionnelles

Jordi Sabaté
Chef de l'Unité Services Généraux

Affiche du centenaire

Jaume Plensa
Droits sur photos : Plensa Studio Barcelona

Informació pràctica

Información práctica

Practical info

Informations pratiques

Adreça / Dirección

Address / Adresse

Institut del Teatre
Plaça de Margarida Xirgu, s/n
08004 Barcelona

Accessos / Accesos / Access / Accès

Carrer de la França Xica, 26
Carrer de Lleida, 59

Metro / Métro

Línia 3. Estació Poble Sec
c/ Manso - c/ Teodor Bonaplata

Bus

Línies 55 i 121
c/ França Xica – c/ de Grases

Aparcament / Aparcamiento / Parking

B:SM Barcelona de Serveis Municipals
França Xica, 35

Wi-Fi

User: centenari
Password: centenari

Social media

www.facebook.com/institutdelteatre
[@institutdelteatre](https://www.instagram.com/institutdelteatre)
www.twitter.com/institutteatre
[@institutteatre](https://www.facebook.com/institutteatre)
Hashtag #forumIT

Streaming

<http://centenari.institutdelteatre.cat>
www.streamingbarcelona.com/plataforma/institutdelteatre/

Restaurants

Restaurantes

Restaurants

1. Cafè Restaurant de l'Institut del Teatre €

Plaça de Margarida Xirgu, s/n
Horari de bar: 7.30 h -19 h
Coffe-break: 9-11 h
Horari de restaurant: 13 a 15.30 h
Dimarts 4, servei de bar fins a mitjanit (24 h)

2. Restaurant Sifó Teatre Lliure €

Plaça de Margarida Xirgu, s/n

3. La Soleá Mercat de les Flors €

Plaça de Margarida Xirgu, s/n

4. Parada €

C. de Grases, 29

5. Restaurant Cerveseria del Teatre €

C. de Grases, 29

6. El Chicle €

C. de la França Xica, 20

7. Pica & Tapa €

C. de la Font Honrada, 49

8. La Perla €€€

Passeig de l'Exposició, 62

9. Xemei €€€

Passeig de l'Exposició, 85

10. Il Golfo di Napoli €€

C. de Lleida, 38

11. Can Contry €€€

C. de l'Olivera, 4

12. Can Margarit €€

C. de la Concòrdia, 21

13. Cèntric 35 €

C. de l'Olivera, 35

14. El Manjar de las Brasas €€

C. de Lleida, 19

15. Tickets €€€

Av. del Paral·lel, 164

16. Ikibana Paral·lel €€€

Av. del Paral·lel, 148

17. Restaurant Basílico €

Av. del Paral·lel, 142

18. Rías de Galicia €€€€

C. de Lleida, 7

19. La Cañota €€

C. de Lleida, 7

20. Pakta €€€€

C. de Lleida, 7

21. El Camarote de Tomás €€€

C. de Lleida, 3

22. La Soleá €

Plaça del Sortidor, 14

23. Luki €

Plaça del Sortidor, 3

24. El Sortidor €

Plaça del Sortidor, 5

25. Café Teatro Picasso €€€€

C. d'Elkano, 67

26. La Tomaquera €€

C. de Margarit, 58

27. Don Perejil €€

Av. del Paral·lel, 169

.....

28. Peccato di Gola €

Av. del Paral·lel, 163

29. L'Àmfora €€€

Av. del Paral·lel, 184

30. Ebanò Lounge €

Av. del Paral·lel, 124

31. Fàbula Barcelona €

C. del Parlament, 1

32. Braseria A Mariña €€€

C. del Parlament, 2

33. Spicca €€

C. del Parlament, 9

34. La Bella Napoli €€

C. de Margarit, 14

35. Bairoletto €€

C. del Roser, 82

36. Quimet Quimet €

C. del Poeta Cabanyes, 25

37. Paralelo 91 €€

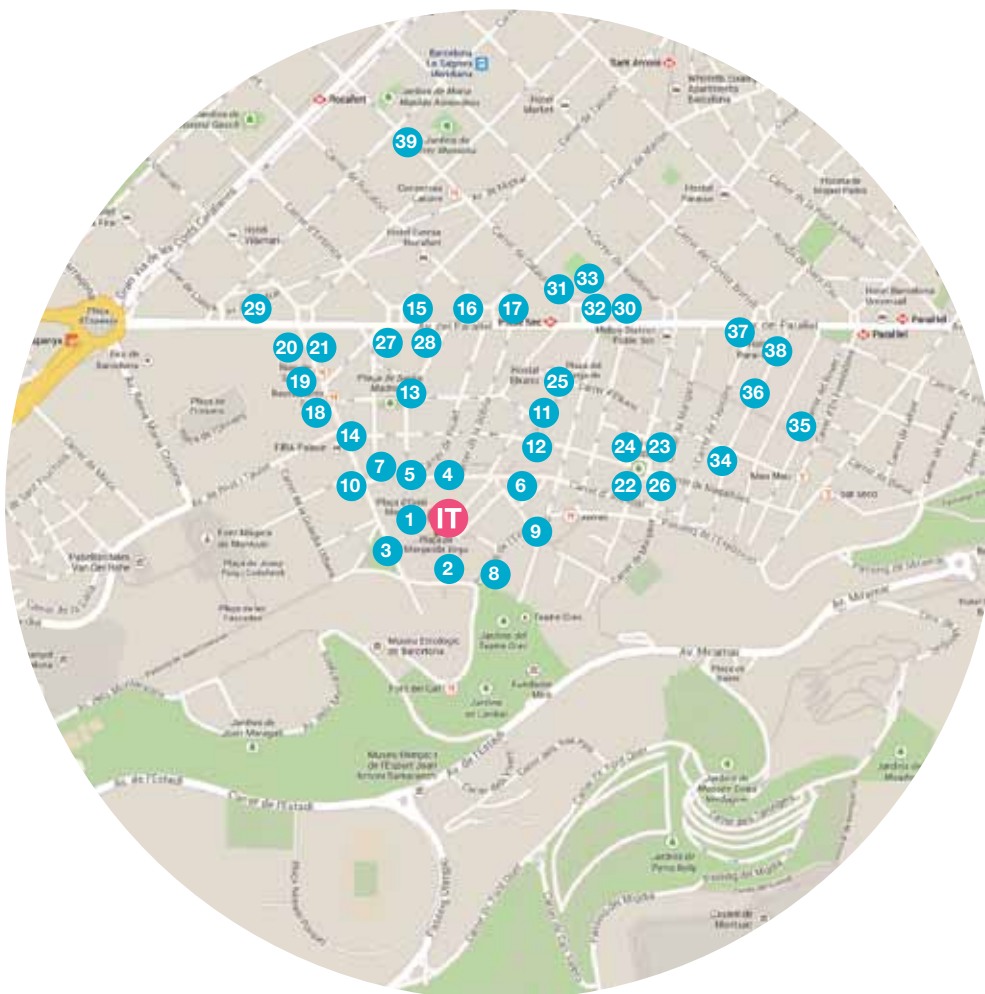
Av. del Paral·lel, 91

38. El Duende de Poble Sec €€

C. del Poeta Cabanyes, 11

39. La Tata €€

C. de Calàbria, 69

.....

€ menys/menos/under/moins 15 euros

€€ 15-30 euros

€€€ 30-50 euros

€€€€ 50-100 euros

.....

I N S T I T U T D

Diputació

BARCELONA

Institut del Teatre
1913-2013

Consulteu tots els actes del centenari al lloc web:
centenari.institutedelteatre.cat

**Diputació
Barcelona**

Institut del Teatre

Institut del Teatre

Plaça de Margarida Xirgu, s/n
08004 Barcelona
Tel. 932 273 900
Fax 932 273 939
i.teatre@institutdelteatre.cat

www.institutedelteatre.cat
www.facebook.com/institutedelteatre
www.twitter.com/institutteatre
www.youtube.com/ITcanaloficial

**Mancomunitat
de Catalunya**
1914 2014